

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hír-
detések díjszabás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bánági
zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertetlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fő-
szerkesztő dr. Marton Ernő, Fele-
lős szerkesztő Jámbor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Szerda, 1932 aug. 10.

5692. ÉV
AB 8.

XV. ÉVF.
180. SZÁM

VILAG TÖKRE

Mi lesz Németország- ban?

Írta: Paul Leobe, a birodalmi gyűlés
elnöke.

Tagadhatatlan, hogy a német demok-
ráciát az új porosz kormány beavat-
kozása és a birodalmi választások
folytán súlyos megrázkódtatás érte.

Ha alaposan megvizsgáljuk a július
31-ki választások eredményét, megál-
lapíthatjuk, hogy tizenhárom és félmil-
lió német polgár fasiszta diktatúrára
öt és félmillió a szovjet államformára
és két és félmillió a régi monarchia
visszaállítására adta le szavazatát.
Ezekkel szemben áll az a mintegy tizen
öt milliónyi tömeg, amely nem akar-
ja elhagyni a demokratikus parlamen-
tarizmus talaját. Ez a tizenötmillió ki-
sebbség azokkal szemben, akik összefog-
nak vagy összefoghatnak a demokrá-
cia és a köztársaság megbuktatására.

A demokrácia és egyben a köztársas-
ság ellenfelei hangos választási jelsza-
vaik mögött elfelejtették, hogy az álta-
lános gazdasági okok miatt ők sem
tudnak majd valami különleges kísérle-
tekkel próbálkozni, ha nem akarják sa-
ját sirjukat megásni. A szélső jobbold-
ali pártoknak nyílt támadása az alk-
otmány ellen olyan erős reakciót vál-
tana ki a baloldali pártoknál, hogy a
kormányhatalom talán érzései ellenére
is kénytelen volna minden ilyen jobbold-
ali mozgalommal szembehelyezkedni.
Papen kancellár biztosította Stuttgart-
ban a délnémet államok minisztereit,
hogy Németországban a választások
után sem lesz diktatura, hanem való-
színűleg lehető lesz egy koalíciós kor-
mányzat. A kancellárnak ez a nyilatko-
zata már csak azért is valószínű, mert
egy diktatúrának a törvényes uton való
felállítása — éppen a parlament hatá-
rozatképtelensége folytán — nem jöhet
létre, viszont az erőszakos uton megte-
remtett diktatura beláthatatlan követ-
kezményekre vezetne.

A demokrácia ellenségeinek nem fog
sikerülni Németországra egy új állam-
formát kényszeríteni, de másrésről ne-
héz a birodalom politikai erőit úgy cso-
portosítani, hogy a parlamentáris rez-
sim biztos alapot nyerjen.

A legközelebbfekvőbb megoldás egy-
laza kötelék volna a nemzeti szociális-
táknak és a centrum között, miután ez a
két párt együtt többséget alkotna a bi-
rodalmi gyűlésben. A két párt között
azonban a választási harc során olyan
heves véleménykülönbségek jelentkez-
tek és a programjuk is annyira ellenté-
tes, hogy az együttműködés érdekében
mindkét részen nagy engedményeket
kellene tenni. Tekintve azonban a nem-
zeti szociális ták nagy számbeli többsé-
gét, kétséges, hogy Hitlerék ezeket az
engedményeket meghozzák a centrum
kedvéért.

Amennyiben egy ilyen parlamentá-
ris koalíció nem jönne létre, akkor nyí-
vánvaló, hogy a pártonkívüli kormány-
zat folytatja működését. Ez az ugye-
vezett hivatalnokkormány, a jövőben termé-
szetesen még inkább jobbfelé hajlik,
de nyíltan nem fog a nemzeti szociális-
táknak mellé állni. Legelső feladata a pár-
tonkívüli kormányzatnak az lesz, hogy a
birodalmi gyűléstől messzemenő felha-
talmazást kérjen és azután a birodalmi
gyűlés mellőzésével vagy működésének
erős korlátozásával kormányozzon.

Igen sok németországi politikus szá-
mit a választójog és a birodalmi választási
törvény megváltoztatására, ami is-
mét újabb birodalmi választásokra ve-
zetne. Terv szerint a választói korha-

Hoover választási esélyeit javította meg a viháros newyorki tőzsdehossz

**Tegnap öt és félmillió részvény cserélt gazdát a newyorki
tőzsdén. A nyugateurópai tőzsdéken is megindult a hossz-
mozgalom. London nagy óvatosságra int! Bukarestben is
kedvező a hangulat**

Newyork, augusztus 9. A tőzsdén
folytatódott a viharos hossz. Öt és félmil-
lió darab részvény cserélt gazdát
egyre emelkedő árfolyamokon, amire
1930 októbere óta nem volt példa. A
besszmozgalom egyelőre teljesen fel-
göngyölítettnek tekinthető. A Wall
Street nagy tőzsdei cégei már újra sze-
mélyzetet szaporítanak. Elsősorban a
hosszu dekonjunkturában elbocsátott
régii tisztviselőiket veszik vissza.

*Londoni pénzügyi és gazdasági kö-
rökben korainak tartják az ameri-
kai hosszmozgalom feletti örömet*

és a visszaesés veszélyét nem tartják
kizártnak, ezért óvatosságot ajánlanak
minden vonalon.

A hosszmozgalommal kapcsolatban
Hoover választási esélyei jelentősen
magnövekedett. A lapok szerint az el-
nök népszerűsége az árfolyamok emel-
kedése arányában nő.

*A farmerek biztos szavazóivá let-
tek Hoovernek,*

amit azzal a kijelentésével ért el, hogy
már a közeli napokban négydolláros
buzaárakat akar elérni Amerikában.

Egyébként a newyorki és ennek hatá-
sa alatt a nyugateurópai tőzsdéken meg-
indult hausse, Bukarestben is kedvező
hangulatot idézett elő és az összes érté-
kek emelkedtek. Az irányzat továbbra
is szilárd.

A gabonatőzsdén az élénkülő keres-
let mellett különösen tengeri iránt ér-

deklódnak. Tegnap volt az első kötés új
tengeriben 19 ezer lejért.

Newyork, augusztus 9. Borah szená-
tor újabb beszédet mondott a hadiadós
ságok rendezésének ügyéről. Hangoz-
tatta, hogy nem hűve az újabb mora-
tóriumnak és a kérdés olyan megoldása-
nak sem, hogy az adósságokat az adós-
államok fizetőképességéhez mérten
csökkentsék.

*ő azt tartaná helyesnek, ha a töké-
törlesztés és kamatszolgálat teljes
összegét egy átfogó program szol-
gálatába állítanák,*

amely a leszerelés megoldása után fő-
ként a valuták stabilizálására és az
aranystandardhoz való általános vissza-
térésre nyújtana módot.

Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy
Hearst amerikai újságkirály újabb rá-
dióbeszédében foglalkozott a lausannei
konferencia eredményeivel s a határo-
zatot az Egyesült Államok alattvalói-
nak kifosztását célzó zsarolási kísérlet
nek minősítette.

*Az angliai lapok egy sor híradás
nélkül napirendre tértek a rádió-
beszéd felett, mire az amerikai új-
ságkirály hírdetési cílokra oldal-
kat bérelt több londoni nagy napi-
lapban*

s ott akarta közzététni beszédét. A
nagy lapok azonban egyöntetűen visz-
szautasították a szöveg közlését tekint-
ve az Angliát és a többi európai orszá-
got gyalázó kitételekre.

Hadüzenet nélkül folyik a véres harc Bolivia és Paraguay között

NEWYORK, augusztus 9. A bolíviai ezredek a Gran Chacon elfoglalt
állásukat előretolták. Az ellenfelek között a fensik több pontján heves tűz-
harc folyik. Bolívia elnöke a parlamenthez intézett leiratában tiltakozott a
semleges államok ama kísérlete ellen, hogy Bolívia belügyeibe beavatkozzanak.
Bolívia minden igyekeve arra irányul, hogy a Gran Chaco területet
mágnak biztosítsa.

Az immár husz millióra növekedett
munkanélküliek és a becsületesen gondol-
kodó, szintén nyomorgó amerikai közép-
osztály előtt Hoovernek nincsen már te-
kintélye.

Minden jel arra vallott, hogy a mostani
elnökválasztáson meg fog bukni ez a
marhahajesárból köztársasági elnökké
avasztált férfi, aki jómaga is tekinté-
lyes vagyonnal rendelkezik.

Valami olyan intézkedésre, illetőleg
trükkre volt tehát szükség, amely Hoo-
ver megtévesztett népszerűségét korri-
gálni tudja.

A Wall-Street urai összeültek tehát
egy kis tanácskozásra — s valószínűleg
ennek a tanácskozásnak az eredménye
lett a viharos tőzsde-hausse; a világ
legirrealisabbnak látszó tőzsdei hausseja.
Ez a tőzsdei hausse elsősorban a far-
mereket hivatott Hoover pártjára han-

golni, aki négy dolláros buzaárakat ígér
az amerikai mezőgazdáknak.

Ennek a hauszenak tényleges értékét
az angol pénzügy világ mérte le eddig a leg-
körültekintőbben.

A londoni tőzsde már is kiadta figyel-
meztetését, amely a világ tőzsdei köreit
a legnagyobb óvatosságra inti a newyorki
hausse-szal kapcsolatban, amelynek köny-
nyen lehet a reakciója egy súlyos bessz-
mozgalom.

És valóban: az óvatosságra való intés
nagyon is helytálló. A newyorki hausse
mögött nem reális gazdasági erők lát-
szanak felvonulni, hanem csak egy vá-
lasztási kampány jól kiszámított fogásai,
amely mögött gyanus érdekek húzódnak
meg.

Ha nem így lesz, ha nem így volna,
annak valóban mindenki örülne. De egy-
előre illő, hogy óvatosan örüljünk.

A terror

valóban elviselhetetlen méreteket öltött
Németországban.

Senkinek sem lehet kifogása ellene, ha
a kormány drákói intézkedésekkel igyek-
szik láncraverni a durvaság, a bestialitás
elszabadult fenevadait.

De a drákói intézkedéseknek elsősor-
ban a nációk ellen kell irányulnia, mint
akik ennek a barbár szellemnek a legki-
rívóbb megtestesítői s a német kultúra-
nak legembertelenebb szegényfoltjai.

Sajnos, a pártatlanság tekintetében
minden okunk megvan a kételkedésre.

A hat napos poroszországi statárium
is inkább a baloldal, mint a nációk ellen
irányult.

A keletporoszországi bombamerényle-
tek is általában náciaktól indultak ki, a
nációk mérgeztették el másutt is a hely-
zetet.

Jöjjön tehát a statárium, amely meg-
torolja a politikai gyilkosságokat, de ez
a megtorlás olyan legyen, hogy Hitleré-
ket is kordába szorítsa.

Ha így lesz s a kivételes intézkedések
nemcsak a baloldal ellen fognak irá-
nyulni, akkor az egész világ kulturköz-
véleménye csak elismeréssel fog gondol-
ni a jelenlegi német kormányra.

De csak ebben az utóbbi esetben...

Novitichi kapitány

Az antiszemita sajtó követeli a szená-
tustól, hogy igazolják Novitichi kapitány
mandátumát.

A kapitány, mint neve is mutatja, va-
lódi fajromán. A kereszttségben ennek
bizonyosságához a Vladimir nevet kapta.
Állítólag az ő érdeme, hogy Balti megyé-
ben cuzista jelöltek győztek a szenátor-
választásokon.

A választás után derült csak ki, hogy
ezzel a derék kapitánnyal baj van. A
tulajdon nem egészen tiszta. Többek között
négy gyilkosság, négy ártatlan ember
véreinek kiontása terheli lelkiismeretét.

A mandátumot megkontestálták.
Az antiszemita sajtó felhorkant.

Vladimir Novitichi — gyilkos?

Hiszzen nem négy embert lövett le,
hanem négy zsidót. Még hozzá zsidó ke-
reskedőt. Akik bizonyára fenéig merül-
tek a kommunista ideológiába...

Ezért csak nem lehet megsemmisíteni
Vladimir mandátumát?

Az érv valóban megaló.

Annyira megaló, hogy a szenátus bi-
zonyára meg is fog hajolni előtte.

Ha Párizs megért egy misét, négy
zsido élet kiontása is megér egy mandá-
tumot.

Hausse-mozgalom, mint választási trükk

A newyorki tőzsdén két nappal ezelőtt
a tőzsdei árfolyamok hirtelen magasba
szókkentek.

Három nappal ezelőtt viszont még ban-
kok omlottak össze s általános nagy ki-
látástalanság borította a horizontot.

Egyetlen gyárban nem indult meg a
munka, egyetlen számmal nem csökkent
a munkanélküliek milliós hadserege.

Mi lehet az oka tehát ennek a hirtelen
optimizmusnak, ennek a kilátástalanság-
ra épült lelkesedésnek?

A magyarazat kézenfekvőnek látszik.
Pár nappal ezelőtt híradás jelent meg
a világsajtóban, amely tudtul adta, hogy
a newyorki Wall-Street a választási kam-
pányban Hoover mellé állott, aki eled-
dig is tanubizonyosságát adta, hogy min-
denre kész eszköze az amerikai plutokrá-
ciának.

Ezt a szolgáltatászséget főleg azzal
mutatták meg, hogy néhány nappal e-
zelőtt — a fináncmágnások legnagyobb
megelégedésére — katonasággal kerget-
tette szét a Capitolium elől az Amerika
dicsőségéért harcolt veteránokat.

A fináncmágnásoknak érdeke tehát,
hogy újra Hower kerüljön az elnöki szék-
be, szemben Roosevelttel, aki Szovjet-
Oroszországot is el akarja ismerni, ha
származására kerül.

magatartá-
nem ismer-
az uccán
mas pillá-
feladatát
Marmennek
a meggyil-
row bazar-
aki erősen

Szófiában
edon része-

vonult
án

8. (Az Uj
ult három
A főváro-
ése szerint
te tengerig
ig, amely
o tengeren
pedig eső-
mos súlye-
ői hegyek
ásváltozást
közében,
ement föld
noszférikus

gállapítása
jelenség. A
okozatosan
szféra meg-
délyben és
sőbb egy-
hőmérsék-

csárok
ok

ztus 8. A
es Taranes-
kurir akart
tték a szö-
váltak őket,
revolverlő-
osszat tar-
nek folya-
san megse-
ltün.

akértők
enni a
eny

ztus 8. A
ztus 15-ke
day vezeté
érték fog-
törvénnyel
matkozólag

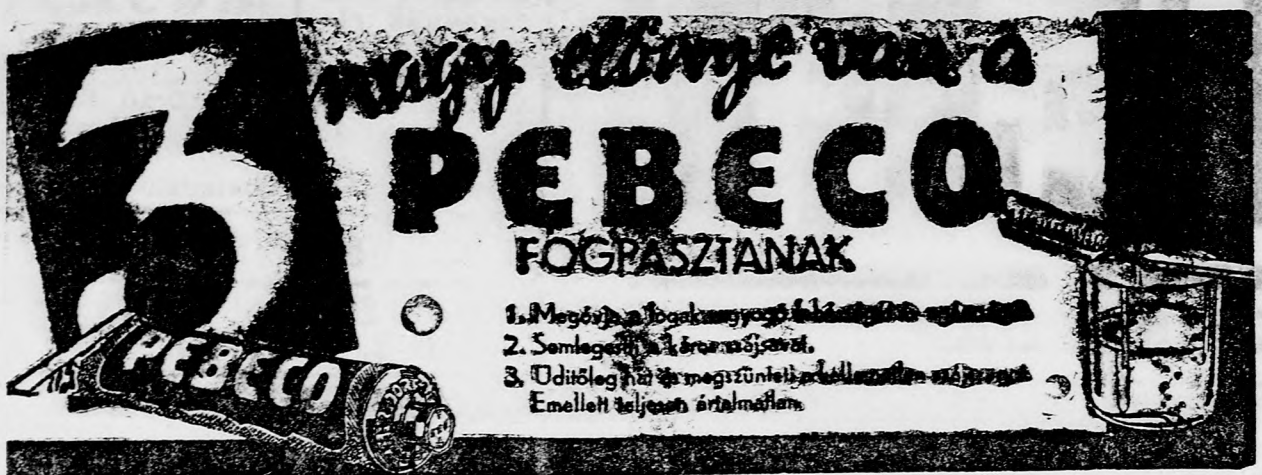
el Nagyvá-
radi Ödön.
Szövetség
k edesany-
sido társa-
sant végbe.

ortugálián.
gálián hő-
séklet több
u fokot. A
u újra emel

reditanstalt
Creditan-
szik közé-
a törvény-
zet mérle-
időpontjá-

Konstanca
hogy Ste-
zaka hegy-
e Ion Gri-
nstancában
kája, vala-
adtak.

apkiadó Rt.
a Baron L.
eletén 9-77.

tárt huszonegy évről huszonnégy évre emelik, ennek a tervnek azonban alkotmányjogi akadályai vannak. Szó van arról is, hogy a képviselőjelöltek személyét bizonyos kvalifikációhoz kötik és a birodalmi gyűlés tagjainak számát négyszázra korlátozzák.

Az összes kombinációk a demokratikus elv erős megszorítását és a weimari alkotmány megváltoztatását célozzák. Az egyik terv sem jelenti azonban azt, hogy Németországnak diktatórikus uralomra volna szüksége orosz, olasz, vagy hasonló más mintára.

Németország parlamentikus gépezete kétségtelenül változásokon fog keresztül menni, de teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy Németországban nem fog diktatura a parlamentarizmus helyébe lépni.

Brodetsky professzor póllikai expozéja a cionista Akcionskomité londoni gyűlésén

Az exekutív politikai osztályának vezetője élesen támadta a revizionisták és a pártfrakciók politikai akcióját.

London, augusztus 9. A cionista akcionskomité tanácskozásainak további során Brodetsky professzor a cionista exekutív politikai osztályának vezetője, a politikai helyzet ismertetése után — amelyről beszámolt már az Uj Kelet — a palesztinai közbiztonság kérdéséről tartott nagyszabású expozé.

— Elismerjük, — mondotta, — hogy történtek bizonyos lépések Palesztinában az élet és vagyonbiztonság fokozottabb megvédésére, de még mindig eltérnek olyan dolgokat, amelyek távolról sem egyeztetethetők össze a teljes közbiztonság állapotával. A helyzet valóban távol áll attól, hogy kielégítsen bennünket. Az exekutív szakadatlanul dolgozott, hol sikerrel, hol eredménytelenül. Némi javulást azonban kétségtelenül sikerült elérni és lehetőségeink vannak a helyzet további feljavítására is.

— Az utóbbi időben azzal vádolták az exekutívot, hogy nem jelölt meg új politikai utakat. Sokat beszéltek olyan lépésekről, amelyek oda tendáltak, hogy valamelyes nyomást kell gyakorolni Angliára vagy a mandátum teljesítésének, vagy annak feladásának irányában. A petíció gondolata nem új. Nem is kívánok ezzel részletesen foglalkozni, csak két dolgot szeretnék itt leszögezni: elsősorban azt, hogy egy ilyen akció megmondhatatlanság lenne és különösen megengedhetetlen valami akkor, amikor más tényezők akarják élni vele és nem a Jewish Agency meghatalmazott reprezentánsai. Az a cionista frakció, amely ezt megteszi, a cionista szervezet sorain kívül helyezi magát. Az exekutív legnehezebb politikai munkájának olyanszerű megzavarását és keresztesztését, mint amilyen a revizionisták által organizált petíció lenne, — meg kell akadályozzuk. Másodsorban ne gondoljuk, hogy erőszakos módszerekkel befolyásolni tudjuk Angliát.

Ezután Törökországnak és Iráknak a Népszövetségbe való belépésével foglalkozott Brodetsky, majd rátért az arabkérdésre. Azt hangoztatták, — mondotta — hogy a Zsidó Nemzeti Otthont, amely egymagában egyszerű dolog, nem lehet megvalósítani, mert a zsidó országépítést az arabok jelenléte veszélyezteti. Ez a beállítás már a Shaw-bizottság jelentésével idézett elő tévhiteket. Passfield akkori gyarmattügyi miniszter és Chancellor akkori főkezelője szintén ezen álláspont felé hajlott, mindazon által, hogy bizonyos tudományos semlegesség látszatát mutatták, szükségesnek tartották a probléma gondos és alapos megvizsgálását. Így született meg a Simpson-jelentés, a Fehérkönyv, a zsidó földvásárlás és bevándorlás korlátozása.

— Erre jelentések, tárgyalások és deklarációk komplexumának eredménye volt az országfejlesztési terv. Az Akcion-

skomité előtt ismeretes az, ami ebben az ügyben a legutóbbi kongresszus óta történt. Az országfejlesztési tervről és a

A konverzió ellen állástfoglaló bankbetéteseket szétzavarták a mezőgazdák

Bucuresti-Bukarest, augusztus 9. A bankbetétesek tegnap Focsaniban értekezletet tartottak, melyen igen számonszámláltak meg. Ez a megbeszélés összefüggésben állott a mozgalommal, amelyet a bankbetétesek országsszerte érdekeik megvédésére indítottak. Az értekezletnek azonban nemvart lefolyása volt. Az első felszólalók beszédei alatt csend volt és mindenki helyeselt, hogy a betéteseknek nem szabad a pénzüket elveszteni. Mikor azonban egy Rasileanu nevű tőkepenzes szólalt fel és követelte, hogy a konvertálási törvényt helyezték hatályon kívül, vagy

French-jelentésről beszélt még Brodetsky, majd a következő szavakkal fejezte be expozéját:

— Semmi okunk nincs túlzott pesszimizmusra, ha tulhajtott optimizmusra sincs meg a bázisunk. Olyan tanácsokat, amelyek kételkedést és kishitűséget teremtenek, vissza kell utasítanunk és erőnket a konstruktív munkára kell hogy koncentráljuk. Boldogak lehetünk, hogy egy olyan generációban szolgálhatjuk Izráel megváltását, amelyben Izráel tragédiája a legsötétebb színekben rajzoldódik fel.

Ezután Nahum Szokolov, a Világszervezet elnöke és dr. Arlosoroff, a palesztinai exekutív politikai vezetője tartották meg expozéikat, amelyeket lapunk holnapi számában fogunk ismertetni.

pedig módosítsák, úgy, hogy abból a betéteseknek semmi hátránya ne támadjon, akkor a teremben levő nagyszabású mezőgazda, aki mind adós, zajongani kezdett. Nagy vihar támadt, amelynek során az adós mezőgazdák erősebbeknek mutatkoztak a bankbetéteseknél és Rasileanun a teremből eltávolították. Most már aztán a mezőgazdák vették át a gyűlés vezetését és olyan határozati javaslatot fogadtak el, hogy a konverziós törvénynek meg kell maradnia és ha módosítják is, a módosításnak nem szabad olyannak lenni, hogy az a mezőgazdák kárára legyen.

Matuska üvegyártást tanul

és könyörög felségének, hogy maradjon hű hozzá

Bécs, aug. 9. Matuska Szilveszter egyelőre még a bécsi fogházban marad, miután az ítélet még nem jogerős és a védelem csak nyolc napon belül adja be fellebbezését az ítélet ellen. Azok a hírek, hogy Matuskát Steinbe szállították, úgy keltek szárnyra, hogy Matuska saját kívánságára rövidre vágatta a haját és így azt hitték, hogy elszállítása rövidesen megtörténik.

Matuska idejét a fogházban életrajzána megírásával és olvasással tölti. Hétről-hétre 20—30 sűrűn teleírt oldalt küld el védőjének, dr. Kurt Ettinger ügyvédnek. Nagyon érdekes az a levél, melyet két nappal ezelőtt kapott Matuskától Ettinger dr. A levél így hangzik: Igen tisztelt ügyvéd ur!

Nem vállalt nehéz munkát akkor, amikor én én ügyemet kezeibe lettem. En kardot adtam az ön kezébe, mert tudom, hogy ön a mestervivők közé tartozik és kevesen tudnak úgy a karddal bánni, mint ön. Fel a harcra! Védje meg családomat, harcoljon én érettem, higgye el, hogy ez nemes küzdelem lesz. Biztosítom az ügyvéd urat, hogy munkája nem hiábavaló fáradság, mert az ön gyakorlott vívó kezeiben az én esetem olyan nemes cél, melyet ha ügyesen kezel és forgat, amit el is várok öntől, ön lesz az ügyvéd ur, biztosítom, aki megnyeri az idej kardolimpiázt...

Hitler zsidó névrokonát meg akarták lincselni egy lengyel zsidó faluban

A zsidó Hitler tragikomikus esete a feldühödött falusi néppel. A Hitler név zsidó eredetű?

Varsó, augusztus 9. Hitler keresztnevére, a meglehetősen szemitául hangzó Adolfra rengeteg sikerült és kevésbé sikerült viccet gyártottak már világszerte, azok a jelentések azonban, amelyek varsói keltezéssel most futnak be, azt látszanak igazolni, hogy nemcsak az „Adolf” hangzik zsidósan, hanem a Hitler vezetéknev is zsidó eredetű. Varsói jelentések szerint Lengyel- és Oroszország zsidó lakta területein rengeteg olyan zsidó él, akit Hitlernek hívnak. Majdnem olyan mindennapi név ez ott, mint Magyarországon a Kovács.

Varsóból érdekes esetet írnak most ezzel a címmel kapcsolatban. Természetesen az orosz és lengyel zsidók is tudják, hogy kicósda Hitler, mit tervez

és milyen programot vall a zsidóságot illetően, természetes tehát, hogy nem is nagyon szeretik.

A név zsidó eredetéről a következő magyarázatot adják: Az orosz és lengyel zsidók körében nagyon elterjedt női név a Gitel. Az oroszországi zsidóknál még ma is szokásban van, hogy az egyes családokat egy-egy családnévvel nevezik el. Így történt, hogy a régi Oroszországban sok családot a Gitel nevű családnévvel Gitlernek neveztek el. Több ilyen Gitler nevű család azután Oroszországból Lengyelországba telepedett át, miután pedig a lengyelek a G-t H-nak ejtik, a Gitlerből Hitler lett.

Ilyen körülmények között lett általánosan elterjedt név a Hitler az orosz és

lengyel zsidók között.

A lengyelországi Nalevka községbe a múlt héten egy ismeretlen fiatalember érkezett s a vonatról egyenesen a pályaudvari étterembe ment, ahol egy korsót kért. A vendéglős vidéki szokás szerint beszédebe elegyedett az új vendéggel:

— Kérem Uram, — mondotta neki, — Önnek most nem kell fizetni a majcechet, azonban kérem, sziveskedjék nevet és címét beírni a vendégeknyombe. Remélem itt tartózkodása idején állandó vendégem lesz és nálam az a szokás, hogy törzsvendégeim pénteken délután fizetik ki a heti számlát.

A fiatalembernek nem volt ez ellen kifogása és elővette utlevélét:

— Hitler a nevem...

Tovább azonban nem folytathatta. A primitív lengyel falusiak, akik csak a gyűlölet nevet hallották, tovább azonban nem gondolkodtak és nem következtettek, felugrottak a szomszédos asztalok mellől és fenyegetőleg közeledtek a szerencsétlen idegen felé. Ez amikor látta, hogy meg akarják támadni, menekülni kezdett. Egyetlen ugrással az ajtónál termett és rohant az utcára. A meglepett uccai járókelők csak ezt a kiáltást hallották: „Ott fut Hitler”, mire ezek is üldözőbe vették az idegent. Az üldözők csoportja egyre nagyobb és a hajsza egyre vadabb lett. Már-már úgy látszott, hogy elfogják és meglincselik a szerencsétlent, amikor a falu egész csendőrsége is kivonult és az üldözők és az üldözött közé vetette magát.

A csendőrségen tudódott ki azután, hogy fatális félreértésről van szó. Kiderült, hogy a szerencsétlen fiatalember Hitler ugyan, de a legkevésbé sem Adolf, hanem — Konstantin. Vallására vonatkozólag viszont kiderült, hogy nem fajvédő, sőt zsidó.

Igy történt, hogy egy isten hátmögötti faluban Hitler helyett egy zsidó névrokonát akarta megtámadni a falusi zsidóság.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, augusztus 10.

Budapest. 9.15: Szalonzenekari hangverseny. 12.05: A Városi Színház kamarakórusa férfinyegyesének hangversenye. 4: Igazgyöngy, hamisgyöngy. Felolvasás. 5: A postászenekar hangversenye. 6.15: A varázslók országában. 6.45: Hangverseny. 8: Gramofon-tánczene. 9: Cigányzene. 10: Időjelzés, időjárás, hírek. 10.15: Magyar vonoshármas. 11: Horváth Gyula és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs. 7.45: Szimfónikus hangverseny. 10: Szórakoztató zene.

Berlin. 9.10: Operett.

Frankfurt. 10.05: Esti zene.

Heilsberg. 5.50: Dalok.

Lipce. 7.30: Régi és új táncok.

Stuttgart. 8: Nyitányok és áriák.

Varsó. 8: Lengyel népdalok. 8.50: Szólisták hangversenye.

Milánó. 7.05: Vegyes zene.

Róma. 9: Gramofon.

Prága. 8. Népdalok.

Pozsony. 6: Kis történetek nagy emberek körül.

Brünn. 6.15: Gramofon.

Svájci Aleman Ado. 9: Haydn: G-dúr szimfónikus.

Svájci Romand Ado. 6.30: Zenekari hangverseny.

Toulouse. 9.30: Harmónika. 12: Operatársulat. 2.05: Félórás angol zene.

Csütörtök, augusztus 11.

Bukarest. 7: Hangverseny. 7.30: Szimfónikus zene.

Ifjusági félóra. 12.05: Szimfónikus hangverseny. 4. Mesék. 5: A koncert zenekar hangversenye. 5: Szalonzenekar. 6.30: Magyar dalok. 7.30: Külügyi negyedóra.

7.45: A csikós népszimnő. 9.30: Időjelzés, hírek. 9.45: Zongorahangverseny. Haydn, Schumann, Schibert, Chopin. Liszt művei. 10.30: Jazz. 11.15: Cigányzene.

Bécs. 8: A doni kozákok. 9.45: Jazz.

Berlin. 6.20: Szórakoztató zene.

Frankfurt. 8: Verdi: Felstaff c. operája.

Heilsberg. 7: Schumann: F-dúr vonoshármas.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

— Az em...

ta —, hogy...

milyen kock...

tem, hogy n...

modern vár...

ról a másik...

„A sztratoszférában nem olyan veszélyes a közlekedés, mint egy modern város uccáin“

Csüörtökön száll fel második sztratoszféra utjára Piccard professzor

Zürich, augusztus 9. Kedden este Piccard professzor befejezte második sztratoszféra utazásának előkészületeit. A professzor szerdán reggelre tervezte a kedvezőtlen atmoszférikus viszonyok miatt kénytelen volt csüörtökre halasztani a startot. Piccard a dubendorfi polgári repülőtérrel startolt, ahol léghajóját az éjszakai órákban felfúják, hogy kora hajnalban elindulhasson. A kíváncsiak előreláthatóan nagy tömegét 150 méteres távolságra fogják tartani a start helyétől. Erre különösen kényes a professzor és kijelentette, hogy amennyiben a nézők beözönlenek a repülőtérre, azonnal el fogja rendelni a ballon leeresztését és más indulási pontot keres magának.

Mit visz magával a sztratoszférába Piccard professzor

Második utjára egy ugynevezett zóni zároló apparátust visz magával Piccard, amely a pozitív sugarak mérésére fog szolgálni. Ezzel kapcsolatos egy másik készülék, amely a kozmikus sugarakat regisztrálja és feljegyzi. Ezenkívül barometereket és elektrométereket visz magával Piccard, valamint teljes hegy-mászó felszerelést és több napra való élelmet. Valószínűleg ugyanis, hogy a sztratoszférából való visszatérése után a léghajó hegyek közé fog leszállni, miután a sztratoszférában észak és északkeleti irányban fujnak a szelek. A léghajó megterhelésénél nagy elővigyázatossággal járnak el, miután minden kilogramm súlyt öt méterrel akadályozza az emelkedést. Piccard kijelentette, hogy nem akar új rekordot felállítani, de előreláthatólag el fogja érni, mint első repülése alkalmával is a 16-17 ezer méteres magasságot.

Több órán keresztül maradt a sztratoszférában Piccard professzor

A felszállás több mint egy óráig tart. Az első alkalommal épületek közül startolt Piccard és ezért igen gyorsan kellett emelkednie. Most a svájci tudós lassan fogja szoritani az emelkedés tempóját. Több órán keresztül szándékszik Piccard a sztratoszférában maradni. A vállalkozás természetesen most is kockára teszi Piccard professzor életét. Munkatársai minden intézkedést megtettek, hogy szükség esetén Piccard segítségére siethessenek. A professzor egy kis rádió állomást visz magával, amely veszély esetén a rövid információkat továbbítja. Két autó állandó összeköttetésben lesz egy tartalékrepülőgéppel, amely viszont a léghajót fogja figyelemmel kísérni. Piccard figyelmeztette a gép pilótáit, hogy léghajója a sztratoszférában fényes, csaknem fehér színt ölt. Eredeti sárga színe csak a leszállás után jelenik meg ismét. A Földközi tenger irányában egy hidroplán fog közlekedni, hogy Piccard segítségére siethessen, ha ez léghajójával a tengerbe zuhan. Az „Intransigent“ közlése szerint Piccard harmadszor is fel akar szállni a sztratoszférába, feltéve, természetesen második expedíciójából sértetlenül kerül ki. A lap munkatársa hosszabb beszélgetést folytatott a professzorral, aki az égboltra való második felemelkedéséről olyan közönyösen beszél, mintha mindennapi sétájára indulna. Hallani sem akar arról, hogy vállalkozása veszélyes volna.

A sztratoszférában közlekedni nem olyan veszélyes, mint egy nagy város uccáin

— Az emberek azt hiszik — mondotta —, hogy a térben utazni isten tudja, milyen kockázatos valami. Kijelentettem, hogy ma veszélyesebb dolog egy modern városban az ucca egyik oldaláról a másikra átmenni, mint az ég vég-

telen utjain járni. Az első expedícióm alkalmával, midőn tizenhét órát töltöttem a bajor alpok fölött és egyáltalán nem féltém. Sokkal inkább fogalalkoztatott családom és barátaim valószínű izgatottsága. Ha a leszálláshoz szükséges felszerelésben nem történt volna hiba, úgy néhány óra alatt földet értem volna. Ez alkalommal olyan változtatásokat eszközöltem a felszerelésben, hogy ilyen kellemetlenség nem fordulhat elő. Mindenesetre le kellett bizonyos készülékekről mondanom emiatt. Így például nem viszem magammal a kis motort, amelynek segítségével a lég hajó körbenforoghatott, hogy szemben legyen a napsütéssel vagy sem. Fülkém ugyanis félig feketére, félig fehérre van festve. Aszerint kaptam melegeget, hogy a léghajó fekete, vagy fehér felé-

vel voltam a nap felé fordulva. Most az egész ballon fehér lesz, ami egyenletes hőmérsékletet biztosít.

Piccard felesége nem becsüli le férjét a sztratoszférára repülésről

— Az első felszállásom alkalmával a szél többé-kevésbé elrontotta műszereimet, úgy, hogy csak 14-16 ezer méteres magasságban tudtam a kozmikus sugarakat lemérni. A leszállás oly gyors volt, hogy sietve be kellett csomagolni a műszereket, nehogy eltörjenek. Ez alkalommal, remélem, nyugodtan fogok dolgozni. Nem célom új magassági rekordot felállítani. Nincs kívánságom, hogy néhány ezer méterrel magasabbra fogok emelkedni, mint a múlt alkalommal. A felszállás öt-hat

Amerikában 150.000 ópium-szívó él és titokban mindenki alkoholt iszik

Dr. Paul Wolff jelentése az amerikai prohabicióról

Berlin, augusztus 9. A berlini egyetem a washingtoni kormány megkeresésére Newyorkba küldte dr. Paul Wolff magántanárt és orvosi szakíróit, hogy tanulmányozza az amerikai prohabiciót. A tudós most számolt be tanulmányairól a Berlini Orvosszövetségben.

A prohabiciót főleg a néger-probléma idézte fel és részint a puritánizmus szel-

leme, amely az utóbbi években reneszánszát élte az Egyesült Államokban. Az ittas néger veszedelme közmondásos. A tiltó törvények ellenére az ittasság elleni harc nem hozta meg a kívánt eredményt. Majdnem mindenki élvezti titokban az alkoholt.

Az opium-tilalom ellenére széles néprétegeket ragadott magával ez a vesze-

delmes szenvedély. A fehérek közül négy férfire egy női opiumsívó esik. Németországban ezidőszere 5-6000 opiumbeteg él, Amerikában 150.000.

Az ópium-szenvedély leküzdésére „narcotic-farmokot“ létesítettek, ahol gyógyítják és tudományosan figyelik az ópium-betegeket.

Ma reggel lép életbe Németországban a statárium

A terroristák felett rendkívüli bíróságok fognak itélkezni. Hitler Schleicherrel tárgyalt Egy német városkában antiszemita-jelleget öltöttek a zavargások

Berlin, augusztus 9. Tegnap újra több helyütt fordultak elő merényletek kommunista és szociáldemokratapárti titkárok és tisztviselők ellen s egy izben — Rummelsburgban — nemzeti szocialista pártalkalmazott ellen is. Három merénylet sikerült, áldozataikat kórházba szállították. Politikai gyilkosság történt Leobschützben, ahol a Reichsbanner titkárát két fejlődéssel koponyájában holtan találták.

Egyidejűleg Ratiborban is újabb összu-
tközések voltak a politikai ellenfelek között többször megélenkülő éjszakai tüzharcra. A karhatalom néhány letartóztatást eszközölt ugyan, de a harcban részesek nagyrésze revolvereik tüzeinek védelme alatt mindannyiszor elvonult a küzdőtérrel s a város egy másik kerületében intézett támadást ellenfeleinek gyülekező helyei ellen. Königsbergben rohamosztagok és a birodalmi lobogószövetség tagjai között volt revolverharc két halottal.

Bischoffsburgban a rendezvarás antiszemita jelleget öltött. Zsidó kereskedők üzleteibe gyújtóbombákat dobtak s az éj folyamán több embert véresre vertek.

Heidersdorfban kézigranátokat dobtak a birodalmi lobogószövetség és egy szociáldemokrata pártalkalmazott házába. A bombák anyagi kárt okoztak. Kasselben a kommunisták és a vasfrontbeliek között véres verekedés volt. Tíz sebesültet szállítottak kórházba. A karhatalom a verekedésben részeseket elfogta.

Eme események hatása alatt Berlinben általános a meggyőződés, hogy a legfőbb ideje a legdrasztikusabb intézkedésekkel is véget vetni a terrorcselekmények okozta állandó nagy nyugtalanságnak, amely nemcsak politikai, hanem gazdasági téren is érezteti kedvezőtlen hatásait. A birodalmi igazságügyminiszter hír szerint az esküdtszékek működésének felfüggesztését és rendkívüli bíróságok felállítását javasolja.

Egyidejű jelentés szerint valamennyi birodalmi miniszter már Berlinben tartózkodik s a birodalmi kormány ma minisztertanácsra ül össze,

amelyen véglegesen megállapítják a terrorellenes drákói szigorúságu új szükségrendelet és a külön bíróságok felállításáról intézkedő rendelkezés szövegét.

Elnöki jóváhagyás után a két új szükségrendelet szerdán reggel életbe lép.

Berlin, augusztus 9. Hitler, a nemzeti szocialisták vezére és Schleicher tábornok birodalmi hadügyminiszter felvették egymással az érintkezést s tárgyaltak a belpolitika aktuális kérdéseiről. A birodalmi kormányhoz közelálló információi szerint noha a birodalmi kormány az az álláspontja, hogy a jelenlegi helyzetben továbbra is olyan kormányra lenne szükség, amelynek tagjai nem tartoznak egyik párthoz sem, ez mégsem teszi teljesen kizárta azt, hogy a törvényhozás legerősebb pártja, a cirkát a kormányban ne kaphasson.

— Keleteurópai államok agrárkonferenciája Varsóban. Varsóból jelentik: A hónap folyamán a lengyel kormány kezdeményezésére Bulgária, Románia, Magyarország, Lettország, Jugoszlávia, Esztország és Lengyelország delegátusai agrárkonferencián vesznek részt, melynek célja az, hogy a közép- és keleteurópai államok Lausanneba tervezett európai gazdasági értekezletére közös álláspontot dolgozzanak ki az ipari államokkal szemben.

— Papucsban a világ körül. Párizsból jelentik: P. Misten világjáró dán újságíró Kopenhágába visszatérően Nancyba érkezett. A világgörüllő gyalogló 1925 márciusában indult utra a dán fővárosból s azóta rövid megszakításokkal járja a világot. Több mint hét év alatt mindössze háromszor volt beteg s ez alkalmakkor összesen 15 hetet töltött kórházakban. Nem cipőt hord, hanem papucsot s utja alatt eddig 136 párt használt el. Utközben cikkei honoráriumból élt.

Vasárnap

augusztus 14-én lesz a kolozsvári Zsidó Diáksegélyző

nyári mulatsága

a monostori-úti Zajzon-kertben

Kedvezőtlen idő esetén is meg lesz tarva!

A tönkrement bankárok...

Hogy élnek a mult év július 13-ikán elkracholt bankigazgatók és iparmágnások?

Berlin, augusztus hó

Néhány nappal a tavalyi július 13-iki nagy bankkrach után sápadtan jelentette ki Jacob Goldschmidt, a Danat-bank mindenható vezérigazgatója:

— Kétszobás lakásba fogok hurockodni és az utolsó ingemet is eladom, de a hitelezőimet ki fogom elégíteni.

Goldschmidt azóta elesapták, épügy mint a Dresdener-bank atyauristenét, Herbert Guttmann és Rotschild bárót, a bécsi Creditanstalt-tól, míg előkelő klienseik közül a Lahusen-fivérek még ülnek. Katzenellenbogen közben elítélték, a nagy infláció utáni cápa Jacob Michael pedig kivándorolt.

Az évforduló alkalmából nem érdektelen utánanézni, hogy élnek ezek a letűnt nagyságok, csakugyan eladták-e utolsó ingüket s visszavonultak-e tényleg kétszobás-konyhás lakásokba?

Goldschmidt, a nagy vívó, aki fénykorában több mint egymillió márkát költött az elterjedt hírek szerint Elisabeth Bergnerre, szerényebben él, amióta tönkrement, de tizenegyszobás lakását azért még nem adta fel és pazar berendezésű villáját a Wannsee partján szintén megtartotta. Minthogy a Danat-bank vesztése miatt személyileg is felelőssé tették, a hitelezők kérésére lefoglaltatták annak idején működését és butorait, de Goldschmidtnek sikerült a Danat-bank kötelezettségeit az állammal, az éhező adófizetők pénzéből kifizettetni s ő maga ezáltal megszabadult a felelősségtől és így aztán megtörtént a foglalások feloldása: épen néhány nappal ezelőtt megjelent a végrehajtó a wannseei villában és lekaptarta a felragasztott pecsétet a képekéről és az értékes antik butorokról. Ha meg is kisebbedtek bevételei, éhezni azért még mindig nem éheznek a különben igen tehetséges és ügyes Goldschmidt, meg tudott maradni a Victoria-biztosító-társaság elnökének, mint a főrésztvényesek bizalmi embere. Aki tudta, hogy éppen egy biztosítótársaság mennyire vigyázni kell a szoliditás látszatára és az üzletfelek bizalmának megőrzésére, az méltán esodálkozhatik azon, hogy Goldschmidtnek sikerült a Danatbank-botrány után ezt a pozíciót megtartani.

A Dresdener-bank volt vezérigazgatójának, Herbert Guttmannak már nem megy ilyen jól. Potsdami villájától ugyan ő sem vált meg, de autót már nem tart és a helyi érdekű vonaton jár be Berlinbe, sőt gyakran látni autóbuzson és villanyoson is. Alapjában véve nyugodtan tarthatna autót, mert igazgatósági, felügyelőbizottsági tagságai közül megmenett vagy egy feltucatot és még mindig többet keres, mint tíz jójvedelmű bankhivatalnok együttesen, de Guttmann tüntetni akar azzal, hogy nemcsak a bankja ment tönkre, hanem ő maga is.

A Lahusen-fivérek még mindig ülnek s majd csak büntetésük kitöltése után csinálhatnak méreget arról, hogy mi maradt meg nekik óriási birtokaikból, mesés kastélyaikból és messze földön híres borpincéikből. Valószínű, hogy magánvagyonuk nagyrésze elveszett, de azért ők sem fognak koplalni, amikor kijönnek a börtönből. Katzenellenbogen pazarlóan berendezett schwannenwerdei villája, szemben az elterjedt hírekkel, nem eladó, amiből arra lehet következtetni, hogy a nagy sörgyárosnak van még mit aprítani a sörbe. Az acélkirályok és a hajózási vállalatok mindenható idejében szanalatták magukat az állammal s az ő életnívójukban sem állott be változás, sőt még a tönkrement Borsig-művek tulajdonosai sem kerültek személyileg szorult helyzetbe, mert jelentős vagyon maradt a feleségeik nevében. Hasonló módon, vagyona egyrésztének felesége nevére való iratásával mentette meg magát a teljes összeomlástól Jacob Michel is, aki most Hollandiában épít fel apósával együtt új egzisztenciát magának. Az elterjedt hírek szerint új vállalata egész szépen prosperál s Michel hágai villájában a régi életmódot folytathatja.

A német bankplejtét néhány hónappal megelőzte s egyben be is vezette a bécsi Creditanstalt összeomlása, amikor a gazdagok egyik leggazdagabbika, a bécsi Rotschild "tönkrement". A tönkrement szót Rotschilddal kapcsolatban csak időzjelek közt szabad leírni, ha az ember tudja, hogy a volt bankelnök meg nem terelt ingatlanai még ma is vagy kilencszáz millió lejt érnek. Mégsem tagadható, hogy Rotschild mindamellett csakugyan igen súlyos helyzetben van, mert nagy értéket reprezentáló kastélyai, vadászterületei és képei nemcsak hogy semmi jövedelmet nem hajtának, de a mai viszonyok közt ugyszólván nem is értékesíthetők. Bevételei csak a witkowitzi szénbányák jövedelméből vannak, amelyek részvételét sikerült megmenntenie. Minthogy a bányauzem nagy adósságok terhe alatt nyög, évi százöt millió lejnél többet nem tud Rotschild innen sem kapni, (azelőtt ötször ennyit hozott a bánya). Ebből az összegből — régebben valamivel többet adott Rotschild kéregetőknek és jótékony célra — természetesen nem folytathatja régebbi költséges és exkluzív életét az osztrák arisztokrácia tagjainak körében, annál kevésbé, mert még ennek az összegnek nagyrésze is rámegey azokra a kezességekre, amelyeket Rotschild — a ház presztízisének megőrzése miatt — az Amstel-bankért vállalni kénytelen volt.

Tönkremenni nem tiszta gyönyörűség. De még mindig jobb, mint szegénynek születni.

Választott bíróság fog dönteni a szatmári hitközség és az ortodox iroda konfliktusában

A kolozsvári hitközségközi konferencia eredménye

Cluj-Kolozsvár, augusztus 9. Vasárnap d. u. zajlott le a kolozsvári orth. zsidó hitközség tanácstermében a hitközségeknek élénk részvétele mellett a konferencia, melynek rendeltetése volt az orth. központi iroda részéről inaugurált intézkedésekkel szemben álláspontot elfoglalni.

A konferencián, melyen Hochmann Jakab a kolozsvári hitközség alelnöke nyitott meg és Hirsch Jakab a nagybányai hitközség elnöke vezetett le, számos delegátussal képviseltették magukat a cluj-n kívül, a nagyváradi, szatmári, máramaros-szigeti, marosvásárhelyi, temesvári, aradi, naszódai, balázsfalvi, gyergyószentmiklósi, szilágyoslyói, szilágysehi, szamosújvári, bánffihunyadi, dicsőszentmártoni, nagysómkuti, halmi, belényesi, felsőbányai stb. orth. hitközségek.

A felszólalók kimutatták, hogy az irodának a szatmári ügyben foganatosított intézkedései nemcsak, hogy nem alapulnak a szervezeti szabályzatban, hanem az abban foglalt rendelkezések megsértését jelentik, melyeknek szükségszerű folyamánya a hitközségek autonómiájának a központi iroda által való elsajátítása, oly lépés, mely az ortodoxiát alapjaiban

megrendítheti.

A máramaros-szigeti és marosvásárhelyi delegátusok védelmébe vették a központi irodát. Számos felszólalás után a konferencia az alábbi határozatot hozta:

A konferencia kimondja, hogy az egyes hitközségek bevezessék a pótgabellarendszert, anélkül azonban, hogy nemfizetés esetén a hitközség autonómiáján erőszak követhessék el azáltal, hogy a központi iroda a metszők felett rendelkezzenek.

A delegátusok készségesen közreműködni kívánnak a központi iroda vezetőségével, hogy másirányú szankciókat érvényesítsenek a pontatlanul fizető hitközségekkel szemben.

A delegátusok által képviselt hitközségek a legteljesebb mértékben magukévá teszik a szatmári hitközség jelenlegi vezetősége által a központi irodához beterveztett azon kérést, hogy ezen vitás ügyre vonatkozólag a szervezeti szabályzat II. §-sa alapján a választott bíróság megalakítása és kiküldése iránt a szükséges intézkedések haladéktalanul megtörténjenek.

Egyben tisztelettel kérik, hogy addig is, amíg a választott bíróság ezen ügyet eldönti, semmiféle büntető szankciókat

Hála az URODONAL-nak,
biztosítva van a
kellemetlenségektől
mentes öregkor.

URODONAL oldja a húgysavat,
mint ahogy a víz oldja a cukrot.

Bizonyos korú emberek érthető okokból állandóan foglalkoznak a csúz problémájával és pedig ama kellemetlen következmények miatt, amelyekkel a csúz mindig jár: izületi és izomrheuma, időközönként fellépő vagy állandó idegfájdalmak, epekő, vesekő, más vesebetegségek, köszvény stb.....

Valóban mulhatatlanul szükséges, főleg olyanoknál, akik negyvenedik életévüket túlhaladták, a csúz okozója: a húgysav ellen küzdeni és pedig URODONAL-lal, mely a legideálisabb vértisztító. Urodonal megkönnyíti a vese működését, amely magasabb korban mindig nehezebb, főképpen olyan embereknek, akik izgalmasabb életet élnek. Ez a szer kikapcsolja az érlelmeszesedést /az erek megkeményedését/ veszélyét is, mert az érlelmeszesedés szintén a vérben való húgysav-túltengés következménye.

URODONAL

kivezeti a húgysavat a vérből,
legyőzi a csúzt és megakadályozza
az érlelmeszesedést.

DROGUERIA STANDARD, 2 Strada Zorilor, BUCURESTI.

ne léptessenek életbe a hitközségi vezetőséggel szemben.

Ezen legális kérés tekintetében az összes hitközségek szolidaritást vállalnak a szatmári vezetőséggel és végtelenül sajnálnak, ha ezen kérés elutasítatnak, mert ily esetben kénytelenek volnának a szolidaritás kifejezésére a központi iro-

dával szemben az anyagi hozzájárulás kötelmét megtagadni.

Eltelve az Elnök személye iránti tisztelettel, hisszük, hogy legális kérésünknek eleget fog tenni.

A konferencia e határozat átnyújtására négytagú bizottságot küldött ki a központi irodához.

KÖZGAZDASÁG

Erőteljes kampányba kezdett a hunyadmegyei Sfatul Negustoresc-ek Szövetsége

Déva, augusztus 9. Ez év augusztus 7-én megalakult az „Uniunea Sfatulor din Județul Hunedoara” Déva központtal és 14 szekcióval.

Elnöknek egyhangulag Groza Pétert választották meg.

Alelnökek: Löwi Herman (Déva), Pop Emil (Petroseni), Faragó István (Orastie) és Tigu Niculae (Dobra) lettek.

A megalakulás után, mely a Kereskedelmi Kamara helyiségében lett megtartva, a gyűlés kongresszusá alakult át, amelyhez csatlakozott a Hunyadmegyei Iparos Szövetség elnöke 150 tagu delegációval.

A kongresszus a következő határozatot hozta:

1. Általános konverziót bel- és külföldi tartozásokra.

2. Oly intézkedések megtétele, melyek a katasztrófális készpénzhiányt eltüntetnék.

3. A likvidációs törvény alkalmazása esetén az adósnak a hitelezővel szemben a likvidálás után ne álljon fenn tartozása, vagyis a likvidálás valóban likvidálás lehessen. Csak az likvidál-

hasson, aki legalább 2 éve kereskedő, illetve üzlete van, kereskedelmi könyveket vezet s a hitelezőknek joguk legyen egy megbízottat a likvidálást kéri kereskedő üzletéhez delegálni.

4. A kényszergyegység módosítása és pedig:

a) minimális kvóta 40 százalék fizetendő 3 év alatt, 50 százalék felajánlásánál 4 év, és 50 százaléknál magasabb kvótánál 5 év.

b) A kényszergyegységi eljárás első fóruma az Ipar és Kereskedelmi Kamara, mely díjmentesen igyekszik megszerveztetni az adós, valamint a hitelezők érdekeit, amennyiben az egyezség nem jön létre, mint második fórum a bíróság dönt. A jelenben fennálló költségek redukálva legyen.

c) Ezen módosításnak visszaható ereje legyen attól az időtől számítva, amidőn a kormány elrendelte az egyoldalu végrehajtások és árverések felüggesztését.

5. Módosítása a törvény 25-ik paragrafusának oly értelemben, hogy a kisiparos szerszámai mentesítve legyen a végrehajtás alól.

Nagy nyári vásár!

Augusztus hó 31-ig

Szabó Jenő

divatnagyruházában CLUJ

Rendkívüli olcsó árak!

1 m. Színes zefir 13 lei

1 m. grenadin ruhára 15 lei

1 m. Combine batiszt 17 lei

1 m. „Cosmanosi“ mosó delén 21 lei

1 m. Mosó crepon pasztell színekben 21 lei

1 m. Mintás japán crepon pongyolára 29 lei

1 m. Combine Tussor 27 lei

1 m. „Panama“ vászon ruhára 29 lei

1 m. Mintás ruhaselyem 35 lei

Moszkva forrong?

Varsó, augusztus 9. A varsói lapok ismét szenzációsan hangzó híreket közölnek Moszkvából. Az orosz fővárosban a jelentések szerint egyre nő a nyugtalanság a lakosság körében, mert az élelmiszer viszonyok napról-napra rosszabbodnak. A szovjethatóságok a tömegek elkeseredésére való tekintettel nagy GPU-esapatokat vontak össze

Moszkva környékén, azzal az ürüggyel, hogy tábori gyakorlatokat tartanak. A varsói lapok értesülése szerint Sztalin, Molotov és Kaganovics pozíciója megint gott s ugylátszik, hogy ismét Bucharin és Rykov kerülnek hatalomra. Mihelyst Sztalin visszaérkezik Moszkvába, megtörténik a döntés.

A megvesztegetett svéd miniszterelnök menesztésének drámai története

Ötvenezer svéd koronát kapott Kreugetől

Stockholm, augusztus 9. Közölte az Uj Kelet, hogy Kreuger titkos följegyzései között a napokban megtalálták azt a nyugtát, amelyet E. G. Eckmann svéd miniszterelnök, a liberális párt elnöke adott a gyufakirálynak pártcélokra. Ezeknek a pénzeknek segítségével sikerült kormányképesse tenni Eckmann pártját. A miniszterelnök a leleplezés óráiban a királlyal való drámai lefolyása találkozása után beadta lemondását.

Ezekről az órákról a következő részletek kerültek nyilvánosságra. A király Sollanden nevű kastélyában tartózkodott, amikor telefonon közölték vele a leleplezést. Azonnal magához kérette Ramel külügyminisztert, továbbá Gürde igazságügyminisztert, akik repülőgépen Kahnarig jöttek, ahová a király

autón eléjük utazott. Innen vasuton utaztak Stockholmba és a szalonkocsiban koronatanácsot tartottak. A fővárosba való megérkezésük után a király maga elé kérte a miniszterelnököt, aki néhány percig volt az uralkodó dolgozószobájában, ahonnan sápadtan és lesújtva jött ki. A reá várakozó újságírók előtt nem nyilatkozott, sietett a miniszterelnökségre, ahol szobájába zárkózott. Egy óra mulva kijött és autón elhagyta Stockholmot.

A kormány másnap kommunikét tett közzé. Eszerint Eckmann pártja számára 50.000 svéd koronát vett fel Kreugetől és ugyanekkor ugyanannyit saját céljaira. Eckmann utóda Felix Hamrin pénzügyminiszter és képviselő lett.

Befejezéshez közeledik a los-angelesi olimpiász

Brazília vízpolóziói hatalmas botrányt rendeztek, amely kizáratásukat vontá maga után

Los-Angeles, augusztus 9. Az olimpiai versenyek befejezésükhöz közelednek. Néhány uszós szám, valamint a torna, a boxolás, és kardvívás vannak még hátra. Tegnap a magyarok megszerezték az első világbajnokságot Pelle István révén, aki az egyéni tornaszabványok szerint győzött. Egyébként a hátralevő számokat már csappant érdeklődés kíséri. Az olimpiász külföldi látogatóinak egy tekintélyes része már elhagyta Kaliforniát. Az eredményeket alább adjuk:

A 100 m. női gyorsuszás döntőjében az amerikai Helen Maddison nyerte az olimpiai bajnokságot 1 perc 06.6 mp. új olimpiai rekorddal és a világrekord beállításával. Második lett a holland Den Cuden 1 p. 07.8 mp., harmadik az amerikai Garathy 1 p. 08.2 mp., negyedik az amerikai I. Mac Kim 1 p. 09.3 mp., ötödik az ausztráliai Bult 1 perc 09.9 mp., hatodik a délafrikai Mac Sheey 1 perc 10.8 mp.

A Magyarország—Japán vízpolómérkőzés 18:0 (10:0) eredménnyel végződött. A mérkőzést a nürnbergi Hoffmann vezette. A magyar csapat tartalékosan állott fel. A gólok közül Német 8-at, Halasy 6-ot, Keserü F. és Vértessy 2—2-öt dobtak. A japánok teljesen sportszerűen állották a nagy gólzuhatagot, de védekezésre képtelenül játszották végig a küzdelmet, amelyet a közönség humora lövész-ünnepségnek nevezett el.

A Németország—Brazília vízpolómérkőzés után, amelyet a magyar Komjádi Béla vezetett le s amely 7:3 (4:1) arányban a németek javára dőlt el, csunya botrányt tört ki. A brazilaiak kapusa s két másik játékosa a bírót tetteg inzulálni akarták s csak a rendőrök gummitoltjai mentették meg Komjádít a súlyos megveréstől. A zsüri a botrány után összeült s a sportszerűtlenül viselkedő és a szabályokban járatlan három brazilai játékost az olimpiász további küzdelmeiből kizárta és Brazília válogatottját eltiltotta a vízpolótornán való részvételtől.

Az olimpiai műugró-bajnokságot az amerikai Mickey Riley-Gollizzen nyerte. Második lett az amerikai Smith, harmadik az amerikai Degener, negyedik a kanadai Phillips, ötödik a német Esser, hatodik a japán Kobayashi.

A 400 méteres gyorsuszás első előfutámban a japán Yokoyama győzött legjobb idővel, 4 perc 53.2 mp.-cel. A második előfutamban az amerikai Crabbe 4 p. 59.8 mp. A harmadik előfutamban az ausztráliai Carlton győzött 4 p. 59.8 mp.-cel. A negyedikben egyenlő idők alatt holtversenyben első a francia Taris és az amerikai Ilulay 4 perc 53.3 mp. alatt. Az ötödik előfutamban az amerikai Ryan 5 perc 0.1 mp. és a hatodik előfutamban a japán Tughimoto 5 perc 0.2 mp.-cel jutottak tovább a második és harmadik helyezetekkel együtt a középdöntőbe.

A tornászcsapat-bajnokságban az

Egyesült Államok csapata vezet 103, második Magyarország 101, harmadik Olaszország 99, negyedik Finnország 99.2, ötödik Japán 86.3 ponttal.

Az egyéni műszabványok között a magyar Pelle István olimpiai bajnokságot nyert 23.8 ponttal, második az amsterdami olimpiai bajnok, a sváj-

ci Miez 28.3, harmadik az olasz Lestora 27.7, negyedik és ötödik az olasz Neri és az amerikai Hawbold 27—27 és hatodik a finn Pavolainen 26.9 ponttal.

Gyephokkiban Japán 9:0 arányban győzött az Egyesült Államok csapata ellen.

A szovjetkormány nem akarja elismerni Beszarabia csatlakozásának jogosságát

AZ orosz-román viszonyt érintő beszédekét közvetítették tegnap este a szovjet rádió-állomásai

Varsó, augusztus 9. Az odeszai és tiraszpoli orosz rádióleadók tegnap este több beszédet közvetítettek, amelyeket valószínűleg a szovjetkormány külügyi népbiztossága inspirált. A szónokok hangsúlyozták, hogy Szovjetországnak és Lengyelországnak közötti meg nem támadási szerződés aláírásával a lengyel diplomaták politikai érettségükről tetek tanúságot, különösképpen pedig azt bizonyították be, hogy megértik azt a válságos pillanatot, amelyet egész Európa átél.

Az egyik szónok Lengyelország és Románia közötti kapcsolatokkal foglalkozott. Elmondotta, hogy Lengyelország bizonyos kötelezettségeket vállalt

magára Romániával szemben, arranézeve, hogy csak vele együtt fogja Oroszországgal a meg nem támadási szerződést aláírni. Ezt a kötelezettséget azonban Lengyelország nem teljesíthette, mert a román kormány azt kívánta, hogy Szovjetországnak meg nem támadási szerződése ismerje el Beszarabia csatlakozásának jogosságát. Márpedig Oroszország soha nem fog egy olyan szerződést aláírni, amely ezt a kérdést érintené. Az előadó még azt is hozzátette, hogy ha ezt a vitás kérdést kiküszöbölnék, úgy az Oroszország és Románia közötti tárgyalások több eredményre vezettek volna.

Komikus féltékenységi vlg-játékba fulladt a nagyváradi Pap Zoltán-ügy

Oradea-Nagyvárad, augusztus 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagy kavardást kiváltó Pap Zoltán-ügy komikus befejezést nyert ma délelőtt a nagyváradi törvényszék ügyészségén. Mint ismeretes, Pap Zoltán feljelentést tett férje ellen, hogy több személyt megmérgezett és el-tett láb alól, ezenfelül pedig szeméremtelen ügyekkel is terhelte lelkiismeretét. A rendőrség az asszony márcsak egyet len mérgezési vádat tartott fenn.

Vallomása alapján Pap Zoltán ma délelőtt átkisérték az ügyészségre, ahol Ne-

gulescu ügyész vette kezébe a vizsgálót. Kihallgatta a letartóztatottat, aki továbbra is tagadott, majd Pap Zoltánét idézte maga elé. Az asszony fentartotta a rendőrség előtt tett vallomását, de az ügyész legnagyobb meglepetésére, nem volt hajlandó az erről felvett jegyzőkönyvet aláírni. Ezzel szemben kijelentette, hogy ő bosszúból csinálta mindez s ha vetélytársnője bocsánatot kér, úgy visszavonja férje ellen tett vallomását. Negulescu ügyész erre visszatette az ügyaktát a rendőrségre.

A francia hadügyminiszter a háboru ellen beszélt a verduni ünnepen

Párizs, augusztus 9. A verduni halottasház, ahol a Verdun körüli harcokban elesett 300.000 katona földi maradványait helyezték el, vasárnap avatta fel a francia köztársasági elnök a hadügyminiszter és a kormány több más tagja jelenlétében.

Délelőtt felavatták a Douaumont-erődön elhelyezett emléktáblát, amelyen a következő szöveg áll:

„1916 október 24-én a marokkói gyarat gyalogezred, amelyet a szenegáliak 43. osztaga és két század szomáli támogatott, csodalátraméltó támadással elfoglalta az első német állásokat. Az erélyes Regnier parancsnok vezénylete alatt az ellenség ellentámasztását sikerült megtörni és két kilométer mélyen behatolni az ellenséges frontba.“

A délutáni órákban megtörtént a ha-

lottasház ünnepélyes felavatása. Az első szónok Pétain marsall volt, aki emlékeztetett a borzalmas harcokra és magasztalta a francia csapok hősiességét, amely példakép kell, hogy legyen a jövő nemzedékek számára. Utána Paul-Boncour hadügyminiszter beszélt, aki annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a Verdun körüli küzdelem az utolsó legyen, amelyet Francoország átél. Végül Lebrun köztársasági elnök szólalt fel, aki a verduni csatamezőt Franciaország temetőjének nevezte.

— **Értesítés!** B. tudomására hozzuk a t. közönségnek, hogy a Rapid autóbustulajdonosok Szindikátusának irodája elköltözik a Calea Dorobantilor 11 szám alá. Cluj, la 5 August 1932. „Rapid“ Sindicatul proprietarilor de Autobuse, Cluj.

Románia gazdasági mentőöve

Irta: Dr. Rosenfeld Salamon (Szilágycseh)

BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY

Eljutottunk az eddig előadottak után ahhoz a ponthoz, amikor megkérdendők, mi a teendő. A dolgok így nem maradhatnak, valamit tenni kell. A jót lehetőleg még megjavítani, a rosszat eltüntetni vagy megváltoztatni.

A ma égető problémája: a gazdasági helyzetünk s annak ránk tukmált bastardja, a mai konverziós törvény, amelyet az előbb előadottakban már jellemeztem, mint rosszat és erkölcstelen.

A leghelyesebb volna a konverziót teljesen hatályon kívül helyezni s ehelyett a lejnek egy a zürichi kurzus szerinti 1.5 centimos alapon való restabilizációját keresztül vinni. A differencia erejéig új bankjegyeket kapnánk. Ezt a műveletet reflációnak nevezik.

S a félénk kedvéért kihangsúlyozom a szót, refláció az, amit indítványozok s nem infláció. Más gyermeke az egyik s más a másik pénzanyának. Nagy a különbség a kettő között. Eg és föld. Infláció, ha az ország fedezet nélkül újabb és újabb bankjegyeket bocsát ki, refláció, ha ugyanazon fedezet mellett más stabilizált pénzegység értékét leszállítja, restabilizálja s a differencia erejéig újabb pénzegységeket bocsát ki.

Nem áll az, hogy restabilizáció esetében nem maradhatna meg a pénz a restabilizált értékénél, hanem folyton esne. Amennyire érvényesült a fedezet, garancia értéke és a hatalmi szó a stabilizációnál, éppen annyira érvényesülhet a restabilizáció esetében is. Miért legyen az egyik esetben erős, a másikban gyenge?

A lejnek 1.5 zürichi centimra való restabilizációja esetében kapna az ország forgalma újabb 27 milliárd lej rendelkezésére. A már meglévővel volna 50 milliárd. S az egész 50 milliárd forgalomba kerülne, mivel új bankjegy kibocsátás esetén előkerülne a most legnagyobb részben elrejtve levő 23 milliárd is, hiszen semmi célja sem volna a további elrejtésnek. Megszűnne az a fordított, antiszociális helyzet, amikor a pénz cél, amelyet elvonnak s nem forgalmi eszköz, éltető levegője gazdasági életünknek. Ma, sajnos, ez a helyzet. Szakkörök becslése szerint 7-8 milliárd lej lehet az az összeg, amely ma Nagyrománia forgalmát szolgálja.

Es ez elég? És szabad ezt a helyzetet tovább tenni?

Restabilizáció és az ezt követő refláció esetében a belföldi s elsősorban mezőgazdasági termékek árának emelkedése elérné a stabilizáció előtti normális árak szintjét. Ez a körülmény abba a helyzetbe hozná az országot eladósodott mezőgazdák, hogy adósságaikat szépen törleszthetnék. Megindulna a forgalom, az ingatlan és áruforgalom. Az eddig a pénz hiánya miatt elfojtott szükségleteket ismét ki lehetne elégíteni, mindenki keresne, élne, fogyasztana. Megindulna a kereskedelem, ipar. Sok cikkben, mint pl. a gabona és a fa, sok állam polgárait megelőzőleg exportképesekké válnának. Megnyílnának az állam bevételi forrásai, volna az államnak bőséges jövedelme, amelyhez a polgárokat teljesen tönkretető adóárverések nélkül jutna s ha olcsóbb lejjel is, de sokkal könnyebben, a tisztviselők, hadiövezgek, árva, rokkantak, nyugdíjasok falatjainak elvétele nélkül tudná külföldi kötelezettségeit teljesíteni.

Minden indok, amit ez ellen felhozunk, csak a frázis s az életparancsok megtagadása.

Nem pótolhatja ezt semmi más intézkedés, de ez minden más intézkedést pótol s különösen a konverziót.

Tehát a konverzió helyett a fenti módon ajánlott restabilizáció s illetve refláció s akkor az ország gazdasági élete meg van mentve. Ez Románia gazdasági mentőöve.

Szavazzassák csak le a konverzióra jogosult parasztságot s meglátják, hogy döntő számban fogja ezt az álláspontot igazolni, mert ösztönösen érzi és tudja, hogy ha meg is marad a konverziós törvény s különösen annak mai formája, ez csak átmeneti könnyítést jelenthet közülük egyesek számára, de a mezőgazdaság s illetve mezőgazdák válságát ez meg nem oldja, sőt aki a jövőbe tekint, be kell lássa, hogy még elmélyíti. A konverzió még félintézkedésnek sem számít, ez nem biztosítja a termelő osztály jövőjét.

Egy ilyen alapvető intézkedésnél, amely mérföldkövet van hivatva jelenteni az ország történetében — legalább is így

képzeli a konverziós törvény megalkotója — hosszú évekre előremenően, a jövőbe nézve kell megoldási módokat és méreteket alkalmazni. Aki egy közület részére jól-rosszul csak a jelent oldja meg, de a jövőjét nem biztosítja, sőt a jelent megoldani akaró intézkedéssel ennek a közületnek a jövőben való mozgási lehetőségét veszélyezteti, végeredményben nem hasznos, hanem kárt okoz ennek a közületnek, jelen esetben a mezőgazdának s így közvetve a többi rétegeknek és az államnak is.

Ilyen a konverziós törvény mai hatályában. Ma még könnyít a mezőgazdák, akár rá vannak valamilyen szorulva erre a könnyítésre, akár nem. De a jövőjüket nem biztosítja, hanem ront és ront az ország presztízst és gazdasági jövőjét. Mert ha a konverziós törvény a mai hatályában megmarad, kérdés, fog-e még bizni valaki az ország alkotmányának és alaptörvényeinek sértetlen hatályában, amelyek hivatva vannak még a törvényhozással szemben is a magántulajdon szentségét megvédeni?

Lesznek-e még egyáltalán az eddigi ügykörben működő bankok? Miből fogják ezek alimentálni magukat? Hol lesz majd akkor az a Rada Marisca és a sok száz ezer Rada Marisca, akik nyugodt szívvel a bankokban betéteket helyezzenek el? S akkor ki fog még a parasztdzadák hiteleket folyósítani? Ki lesz az, aki azt tudni fogja és merni fogja tenni?

Félni fognak a parasztdzadától mint adósoktól, mert a hitelező soha sem fogja tudni, mikor jöhet egy második, negyedik, tizedik konverziós törvény. Mindig csak az elsőt nehéz megcsinálni, a többi már magától jön. S a parasztdzadának épügy mint a kereskedőnek vagy bármely más termelő osztálynak éltető eleme a hitel. Hiába engedik el neki akár az egész magánadósságát, hitel nélkül meg van halva és — difficile est satiram non scribere — azt hiszem, a konverziós törvényről nem lesz nagyobb lehetetlenség az az állításom, hogy a paraszt gazda még vissza fogja sirmi azt az időszakot, amikor magánadósságokért vígan foglaltak és árvereztek nála.

A parlamentben a konverziós törvény védelmére annak megalkotója, Argetoianu kezdeményezésére hatalmas csoport van alakulban. Számolnunk kell tehát azzal a valószínűbb eshetőséggel, hogy a konverziós törvényt, mint ilyet teljesen elejteni nem fogják. Ilyenszerű nyilatkozatokat tettek a mostani kormányzó párt vezető férfiai is s így teljesen valószínű, hogy a konverziós törvény megmarad, de valószínűen változtatásoknak alávetve. Eppen ezért nem hiszem és bármiként is alakuljon a helyzet, lehetetlenségnek tartom, hogy Argetoianu a mai parlamentben egy olyan hatalmas csoportot tudjon összehozni, amely keresztül vihesse a konverziós törvénynek mai formájában való fentartását.

Meg kell mozdulnia a közvéleménynek, hogy ezt elhárítsa, fel kell emelnie a szavát, erősen, hatalmasan, messzehangzón, hogy hangja a törvényhozók lelkiismeretéig hasson és kiáltja oda, hogy ha a konverziós törvényt megszüntetni nem lehet, változtassák meg az alkotmánynak, objektív igazságának és a polgári egyenlőségnek megfelelően.

A konverziós törvényt a legrosszabb esetben is meg kell változtatni és pedig a következő egyedül igazságos elgondolások szerint:

1. A konverzió terhét sem a bankok, sem egyesek nem viselhetik, annak terhét az egész társadalom és pedig annak szerve, az állam utján kell hogy viselje.

2. A mezőgazdák közül csak az arra érdemes és rászoruló részesíthető a konverzió kedvezményében.

3. A konverzió ugyanilyen elvek szerint az ország minden rétegére kiterjesztendő, mert meg kell szüntetni az ország különböző rétegeinek a megkülönböztetését.

Szükségesnek tartom röviden az egyes pontokkal foglalkozni. Előbb célszerűségi okokból a 2. és 3. pontot fogom röviden csak érinteni. Ezek nem szorulnak bővebb magyarázatra. Volt szó az ezekben lefektetett elvekről az előző közleményekben.

Nagyon is méltányos, hogy az állam csak annak az adósnak siessen a segítségére, nyuljon a hóna alá s segítse talpra állani, aki nem önhibájából, hanem más rajta kívül álló okokból — mint nagy kamat, áralakulás, stb. —

került nehéz helyzetbe, legyen az mezőgazda vagy más adós. Az igazság és a jogegyenlőség megkívánja, hogy a konverzió kedvezményében hasonló feltételek mellett mindenki részesüljön akár mezőgazda, akár más foglalkozású és csak az részesüljön ebben a kedvezményben, aki rászorult s konverziós segítség nélkül teljesen tönkremenne.

Az 1. pont szerint az államnak kell viselnie a konverzió terhét. És itt felmerül a kérdés: hogyan, miből?

Voltak e körül különböző tervek, ezek között Argetoianu indítványa az 50 százalékos vagyondézmáról. Akkor ez az indítvány hatalmas vihart vert fel s a végén megbukott. Pedig kevésbé igazságtalan, kevésbé erkölcstelen, mint a konverziós törvény mai formája. Természetesen, ha a konvertált adósoknak elegendő 50 százalékot, az állam kellene, hogy megfizesse a hitelezőknek, akkor a refláció vagy külföldi kölcsönök e célból való igénybevétele csakis a vagyondézsma alkalmazásával kerülhető el.

Ez ellen a megoldási mód ellen nagyon sok az elfogadható érv. Így: a tulajdon szentsége. Az igaz, hogy a tulajdon sége itt mégsem volna annyira sértve, mert mindenkit egyformán érintene, míg a konverziós törvény egyeseket sújt. Ha egy közület minden egyes saját tagjára egyformán ró ki általános jogokat sértő terheket, az soha sem olyan igazságtalan, mintha csak egyes egyedek ellen alkalmazza jogfosztó intézkedéseit.

Vannak még ellenérvék. Vagyondézsma alkalmazása nagy apparátust igényelne, nagyon sokba kerülne, sok visszaélésre adna okot.

Ezek mind alapos érvek, amellől hosszadalmas, nehezen realizálható s az a kérdés végül, hogy egyáltalán lesz-e pénz belőle.

A vagyondézsma eszméje elejtendő tehát, mert itt gyors, hathatós szanalás kell. Tisztázni és rendezni kell végül a hitelező és adós viszonyát s ebben az állam szerepét, hogy a hitel- és gazdasági élet ismét megindulhasson.

A konverzió törvényt valószínűleg fenn fogják tartani. De reméljük, hogy a törvényhozás az ezen cikkben lefektetett elgondolások szerint fog változtatást eszközölni rajta. Tehát azt is, hogy az állam fogja kifizetni az adósság azon 50 százalékat, amelyet a hitelezőknek kellene a konverziós törvény alapján elvesztenie.

De miből? Ez ismét a kérdés. Tudom, sok terv merül fel, de én ez esetben is csak egy megoldási módot tudok: a reflációt a fent előadott elvek szerint. Ez a legegyszerűbb, a legtisztább, legcélravezetőbb mód. Minden más mód csak flastrom, de nem megoldás.

A refláció utján nyerendő 27 milliárd lejből az állam az Amortizációs Pénztár utján annyit venne kölcsön, amennyi a konvertálandó adósságok 50 százalékának kifizetésére szükséges s tényleg azonnal ki is fizetné a hitelezőknek ezt az 50 százalékat.

Az állam ezt a kifizetett pénzt, hogy az általa e célra igénybe vett kölcsönt visszafizethesse, kétféle módon szedheti be. Hogy a kettő közül melyiket válassza, annak taglalása nem tartozik jelen cikk keretébe. De megemlítem a két módot. Az egyik, hogy az adós, akiért a fizetés történt, köteles az érte fizetett összeget 30 év alatt kamattal vagy kamatmentesen az államnak visszafizetni. A másik, hogy nem az adós fizeti vissza ezt az 50 százalékot, hanem az állam az az adósság arányában az adófizető polgárokról kivevő és közadók módjára behajtja.

A másik 50 százalékat a konverziós törvény szerint is az adós közvetlenül kell hogy lefizesse a hitelezőknek 30 évi részletben és 4 százalékos kamattal.

A konverziós törvény a követelés egyik felét elveszi s a másik fele ellenében majdnem semmit sem ad a hitelezőknek.

Bármint alakljon is a dolog, ezt a hosszú terminust lényegesen meg kell rövidíteni s a fizetendő kamatlábat fel kell emelni.

Az esetben, ha az állam vállalja az 50 százalékos fizetését, elég, ha a másik 50 százaléka az adós adósságaihoz mérten a lefizetésre legfeljebb 10 évi időháladékat kap. A hátralékos összeg után a fizetendő kamat a Banca Nationala kamattal plusz 3 százaléka volna.

Ezek indítványaim a reflációval és konverzióval kapcsolatban. S refláció esetén, figyelembe véve ennek közgazdasági hatását, indítványaim méltányosak és nagyon könnyen teljesíthetők volnának.

Öltse fel Románia gazdasági mentőövét, csinálja meg semmire és senkire tekintettel a restabilizációt és ennek folyamamányaképpen a reflációt s akkor meg lesz mentve.

Gyárosok, kereskedők, iparosok figyelmébe!

Kénvirág
Kénlap
Bárium-sulfid
Stearin
Japánviasz
Carnaubaviasz
Balzsamterpentin
Wasserstoffsuperoxid
(Hidrogén)
Sósav
Kénsav (füstölő)
Denaturált-szesz
Photo vegyszerek
Laboratóriumi preparátok

Schellack
Dextrin
Hidrogeny
Gummi arabicum
Gummi tragant
Anilinfestékek
Porfestékek
Lackok (spritz)
Tovotta-Uszokencs
Gyanta
Halzsír
Növényolaj
Ételolaj
Cserzőanyagok
Chrómók

Calcium carbonicum precipitatum orig. 50 és 100 kgs. zsákban rendkívül olcsón

és az összes technikai vegyszerek közvetlen importyja

Ullmann József & Fia
Oradea, telefon 677.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Szinkór-Mozgó műsora

Hétfő, kedd, szerda és csütörtök d. n. fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor: Cafe Electric erkölcsdrma Párizs éjszakáinak világából II felvonásban. A főszerepekben: Marlene Dietrich és Willy Forst. Csak felnőttek részére engedélyezve. Hangos Miky Mauss burleszk. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Az Opera-Mozgó műsora

Szerda, csütörtök: A hazugság vására. Evelyn Holt, Walter Rilla
Jön! Minden idők legnagyobb repülőfilmje: A levegő hősei

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allásterjesztésnek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak egy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Ötvenhét éves izr. özvegy kisiparos vagyok három gyermekkel. Vagyonom nincs ellenben műhelyem jövedelmez annyit, hogy szépen megélhetünk belőle. Negyvenöt éves leány vagy özvegy, ki rendelkezik 50.000 lej hozománnyal írjon „Özvegyember“ jelígre a kiadóba.

Intelligens árva zsidóleány ajánkozik gyermekek mellé háztartásba, vagy idősebb nő támaszául szerény igényekkel. Ajánlatokat „Mebizható“ jelígre a kiadóba kér.

Pótvizgára előkészít, román nyelvtanítást vállal, esetleg lakás, vagy koszt ellenében is tanításban gyakorlott joghallgató.

Fogtechnikus. Operatív és technikai vizsgával rendelkező fogtechnikus társnak kerestetik kitünően bevezetett fogászati rendelő vezetésére. Cim a kiadóban.

Elvállal urileánykát teljes ellátásra Nagyváradon orth. izr. intelligens uricsalád, fürdőszobával, zongorahaszna-lattal, esetleg oktatással, nagyon szép helyen, a központban fekvő lakásban. Cim özv. Berger Antalné Oradea, Strada Aurel Vlaicu (Vámház ucca) 39. Ker. ucca sarok.

Magánvizsgákra való előkészítést felelősséggel vállal érettségizett fiatalember héber tudással, ki chimist, raset és gemarét tanit. Vidékre is megy. Ajánlatokat „Lelkiismeretes“ jelígre a kiadóba kér.

megk

nyerem

A nyert ő
kül az őssz

— Mussolin
korlatán. Ró
az Auróra g
érkezett. Tis
hajója disztü
nök ezután m
vonult a fels
előtt.

— Ujabb
nak Svájcban
vetségi vasut
mintegy 400
tervezik. A
lebb megkezd
Einsiedel köz
ban egy 9 km
vizeztartály ép
millió svájci

— Terv az
potosztályánál
böl jelentik:
oszlássák fel
lyát s készlet
rikai gypap
meg s a kész
termelés mell
gozzák az ar
érdekeltségek
a nagybank
Finance veze
ban, hogy me
készlet megv
két.

— Leszerel
Courtren mel
ren lögyako
beállítás mia
gekre 12 ele
riadtan szala
ségek kevés
ben nem ese

Felindul
a kávéház
sekkel roh
Mi van
Csak nem
Blau le
ja:

Inzo
— Na e
gedre?

— Egy
— És n
nak?

— Egy
Most j
mondja:
— Blau
vens... Bl

— Már
véredet,
van. Mi

— Szeg
— A hi
— Min

38-as cipő
neki 40-c

Ma már megkezdődik a

Román Állami Sorsjátéknak

5-ik osztályának nagy húzása. A 37 napig tartó húzás alatt (Augusztus 10—szept. 16.)

Lei: 195.870.000—

nyeremények lesznek kisorsolva. A nyilvános húzások Bukarestben a Fundatia Universitara Regele Carol I, Piata Palatului Regal-ban lesznek megtartva

FOELARUSITO:

**Banca Ilescu S. A. & Co.,
Dr. N. Ligethy Cluj,**

Strada Regina Maria No. 42.

A nyert összegekért nem kell Bukarestbe mennie, tekintet nélkül az összeg nagyságára a nyereményeket a Banca Ilescu S. A. pénzügyintézet Clujon fizeti

Főelárusító:

Kereskedelmi Hitelintézet R. T.

Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii (volt Mátyás király-tér) No. 20.

HÍRLEK

— Mussolini az olasz flotta hadgyakorlatán. Rómából jelentik: Mussolini az Auróra gőzösnön Trofani kikötőjébe érkezett. Tiszteletére a flotta zászlóshajója dísztüzet adott le. A kormányelnök ezután motorosónakba szállott s elvonult a felsorakozott cirkálók frontja előtt.

— Újabb vasutvonalakat elektrifikálnak Svájcban. Bernből jelentik: A szövetségi vasutak a legközelebbi években mintegy 400 km. vonal elektrifikálását tervezik. A vasutigazgatóság legközelebb megkezdí a Schwyz kantonban lévő Einsiedel közelében 900 m. magasságban egy 9 km. hosszú és 1.3 km. széles viztartály építését, amely körülbelül 62 millió svájci frankba fog kerülni.

— Terv az amerikai Farm Board gyapotosztályának feloszlására. Newyorkból jelentik: Felmerült az a terv, hogy oszlassák fel a Farm Board gyapotosztályt s készletét 90 millió dollárral amerikai gyapoterdekeltségek vásárolnák meg s a készleteket csökkentett jövőbeli termelés mellett felosztva évekre feldolgozzák az amerikai gyapotiparban. Az érdekeltségek tárgyalásokat folytatnak a nagybankokkal és a Reconstruction Finance vezetésével abban az irányban, hogy megszerezzék a 3 millió bála készlet megvásárlásához szükséges tőkét.

— Leszerelünk! Párizsból jelentik: A Courtine melletti tüzérségi gyakorlóteren lögyakorlat során helytelen ágyúbeállítás miatt Cher és Boissai községre 12 éles gránát esett. A lakosok riadtan szaladtak a szabadba és a községek kevésszámú pincéibe. Emberéletben nem esett kár.

VIDÁM SAROK

Felindultan állit be Blau délután a kávéházba. A törzsasztala kérdéssel rohamozza:

Mi van veled?... Honnan jössz?... Csak nem történt valami baj?

Blau leül, nagyot fujt és azt mondja:

Inzovens vagyok!

— Na és mennyit irtál rá a feleségedre? — kérdezi Kende.

— Egy vasat! — feleli Blau.

— És mennyit tettél félre magadnak?

— Egy huncut parát se!

— Most feláll Kende és rémülten mondja:

— Blau, akkor te nem vagy inzovens... Blau, akkor te tönkrementél.

— Már egész este figyeltem a nővéredet, hogy milyen szenvedő arca van. Mi baja lehet?

— Szegény... a hite miatt szenved.

— A hite miatt? Hogyan?

— Mindig az volt a hite, hogy 38-as cipő is jó lesz a lábára, pedig neki 40-es cipő kell.

— Csütörtökön tárgyalják Newyork főpolgármesterének fegyelmi ügyét. Newyorkból jelentik: Roosevelt Newyork állam főkörmányzója csütörtökre tüzte ki a Jimmy Walker newyorki főpolgármester elleni fegyelmi nyilvános tárgyalását, amelyen tisztázni kell magát a főpolgármesternek az ellene emelt korruptívós vádak alól.

— Csütörtökre Budapestre várják az osztrák kereskedelmi delegációt. Budapestről jelentik: Csütörtökre a magyar fővárosba várják az osztrák kereskedelmi delegációt az osztrák-magyar kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások folytatására. Magyar részről megállapítják, hogy a végleges szerződésre vonatkozó megbeszélések tempója nem olyan gyors, amint az kívánatos lenne.

— Vér-, bőr- és idegbajosok a természetes Ferenc József keserűvizet mint igen jó béltisztító szert eredményesen használják.

— Autószerencsétlenség a linzi országúton. Bécsből jelentik: A felsőausztriai linz-lambachi országúton egy gépkocsi fának szaladt és felborult. Roncsai alól egy idősebb hölgyet és két gyermeket szállítottak kórházba. A soffőr és egy férfitárs csak zúzódásokat szenvedtek.

— Kirándulás a Dregán-völgybe. E hó 14-én, vasárnap a Salom Klub vigalmi bizottsága kirándulást rendez a Dregán-völgybe. Indulás hajnali 4 órakor a Mátyás ház elől. Résztvételi díj 98 lej. Jelentkezések pénteken délig a Klub irodájában vagy telefonon (Telefonszám: 175.)

— Betiltották a szerencsejátékokat a fürdőhelyeken. Bukarestből jelentik: A belügyminiszter az egészségügyi minisztérium jelentése alapján több fürdőhelyen elrendelte a szerencsejátékok betiltását. A rendelkezés főleg regáti fürdőhelyeket érint.

— Törött tányér miatt gyilkolta meg a barátját. A kolozsvári ítélőtábla szüneti tanácsa kedden délelőtt egy igen érdekes paraszt-gyilkosságban mondott ítéletet. A gyilkosság Stoienei faluban játszódott le 1930 december 5-én. Opris Ioan, Botiz Ioan, Petrut, Curcu Gheorghe és még egy néhány földműves gyült össze ezen a napon a Botiz Ioan házában, ahol a vendégek nagymennyiségű alkoholt fogyasztottak el. A mulatozás folyamán Curcu Gheorghe felemelt egy tányért és összetörte. Opris Ioan szintén ittas állapotban lévén feldühödött a heves mozdulat láttára, kivette a kését a eszmaszárából és keresztül szurta vele Curcu Gheorghe derekát. A hatalmas konyhakés teljesen keresztül furdótt Curcu gyomrán és azonnal végzett a szerencsétlen emberrel. A többi mulatozók a gyilkosság után elszédtek és néhány napig közös megegyezéssel azt hazudták, Curcu önkézeivel vetett véget az életének, míg a kiömlött vér az az előtt való estén leölt dísznótól származik. A csendőrség azonban csakhamar rájött a halál igazi okára és a bűnösök nemsokára a törvény elé kerültek. A dési törvényszék tíz évi fegyházzal sújtotta Opris Ioant, míg a többieket bünpártolás miatt husz napi börtönre ítélte. Kedden délelőtt került az ügy a kolozsvári tábla elé, ahol helyben hagyták az elsőfoku ítéletet.

— Házasság. A napokban tartotta esküvőjét Freund Izrael szászrégeni főrabbi fia, Freund Lévi, ki szintén képesített rabbi, Paneth Jechezkel néhai dési rabbi leányával Tildával. Az esketési szertartást Wesel Albert tordai főrabbi az országos központi iroda elnöke, Schor Chajim bukaresti főrabbi, továbbá Paneth Izsák rabbi végezték. Résztvettek még az esküvőn a következő rabbi: dr. Krausz dicsőszentmártoni, Friedlander borgóprundi, Paneth gyulafehérvári, Éliás szamosujvári, Paneth tekei, Lebovits rettegi, Meisels marosujvári, Lichtenstein betleni, Paneth nagyilondai. Dicső város és környékének zsidósága szintén teljes számban résztvett néhai szeretett lelkipásztora legfiatalabb gyermekének esküvőjén.

— Dr. Bettoux a montpellier-i orvosi fakultás tanára nagyon kedvezően nyilatkozik az Urodonal gyógyhatásáról és igazolja, hogy az emberi szervezetben oly gyakran fellépő és káros hatású húgysavat az Urodonal leküzdí. Az Urodonal eltávolítja az emésztőszervek falaira lerakódó képződményeket, valamint a bőr, tüdő, vérédenyek és idegrendszerben zavar és sokszor életveszélyes megbetegedéseket okozó savakat. Az Urodonal használata által mindezen veszélyek megelőzhetők.

— Idegbetegek utja a halálba. Zágrábról jelentik: Schweichler Gyuró zágrábi rendőrfelügyelő, piacbiztos felesége szombaton gázzal megmérgezte magát. Schweichler Gyuró elment a piacra és amikor néhány óra múlva visszatért, lakását zárva találta. Rossz sejtelmek voltak, betörte az ajtót és látta, hogy felesége gázcsővel a szájában a kövezeten fekszik. Azonnal értesítettek egy közeli orvost, de az életunt asszonyon már nem lehetett segíteni. Schweichlerné idegbetegsége miatt követte el az öngyilkosságot. Zágrábrban négy nap leforgása alatt négy idegbeteg ember követett el öngyilkosságot.

— Anyja karjaiban, az uccán meghalt egy beoltott kisgyermek. Belgrádból jelentik: Megrendítő jelenetek voltak tanuipénteken az egyik belgrádi ucca járókelői. A városi tanács épülete előtt egy középkorú, siró asszony vonta magára a figyelmet, aki a karján egy csomagot tartott. Az asszony a hozzáintézet kérdésekre elmondotta, hogy beteg gyermekét elvitte az egyik belgrádi orvoshoz, aki vérhas ellen beoltotta az egy éves kisfiút. Alig hagyta el azonban a rendelőt, amikor megdöbbenve vette észre, hogy gyermeke halott. Az esetről értesítették a rendőrséget, amely megindította a vizsgálatot.

— Kirándulás: Félix, Püspök és Marosujvárra. A magánalkalmazottak feuerációjának turista osztálya folyó hó 13. és 14-én kirándulásokat rendez. I. csoport. 13-án este 11 órakor a vármegye házából indul Félix- és Püspök-füzdőkre. II. csoport. 14-én reggel fél 6 órakor a vármegye házából indul Marosujvárra. Bővebb felvilágosítás kapható a magánalkalmazottak szervezetében, Strada Vail 7. (Építőmunkás Otthon), Izrael József szörme-üzletében, Calea Victoriei No. 2. Vendégeket szívesen látunk. Vezető: Majer Ilonka.

HAPRÓL HAPRA

Moszkvai jelentés szerint Balowj amerikai mérnök a szovjetkormányzatnak felajánlotta halálsugarak néven ismert találmányát, amely abban áll, hogy nagyfeszültségű elektromosság távolba átvitelével több ezer kilométer távolságban ártalmatlanná lehet tenni az ellenséget.

A velencei Szent Márkus téren szabadtéri előadásban be fogják mutatni az olasz nyelvre lefordított Jedermann-t. Cimszerepét Moissi fogja játszani olaszul. A fő női szerepben Emma Grammatica, a nagy olasz tragika lép fel.

Az Erie és Ontario tavakat összekötő Wellard csatornát ünnepélyes külsőségek között átadták a forgalomnak. Az avatáson ott voltak Lord Bestborough, Kanada királyi főkörmányzója, Bennett kanadai miniszterelnök és az angol kormány Ottawában tárgyaló tagjai Baldwin helyettes miniszterelnök, a titkos tanács elnökének vezetésével. A csatorna építése Kanadának 130 millió dollárjába került.

Greta Garbo megérkezett Svédországba. A göteborgi kikötőben, ahol partra kellett szállania, nagy tömeg izgatottan várta. Az újságírók motorosónakokon a hajó elébe utaztak s interjút kértek a filmsztártól. Kijelentette, hogy megunta Hollywoodot s most állandóan Svédországban fog lakni. Arra a kérdésre, hogy szándékában áll-e megvásárolni Kreuger kastélyát, Garbo nem adott választ az érdeklődő hírlapíróknak.

— Lefogták a Record ékszerüzlet másik betörőjét. Még emlékeztetes az Uj Kelet olvasói előtt, hogy a Riesler-féle „Record” ékszerüzlet betörőinek egyikét két héttel ezelőtt sikerült letartóztatni a kolozsvári rendőrségnek. Nagy detektív ep-pen akkor fogta el Zsigmond Pétert, mikor az a lopott ékszereket akarta eladni. Zsigmond a rendőrségen bevallotta társának nevét, aki Bukarestbe távozott. A bukaresti rendőrség tegnap lefogta a betörőt, akit már el is indítottak Kolozsvár felé. Hajdu Jánost, aki foglalkozására nézve fuvaros, ma fogják átadni az ügyészségnek.

MAKSAY A.

Villany- és vízvezetékszerelési vállalat Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindennemű szerelési munkát a legúj-tányosabban vállal Terveket és árajánlatokat díjmentesen készít.

UJ KELET Legújabb hírek

Végetért az igazolási vita a kamarában

Storoinetznak ítélte a kamara a Zsidó Párt harmadik mandátumát

A parlamenti bizottság elutasította a storoinetzi zsidó mandátum ellen beadott kontesztációt és meghagyta a legfőbb választási bizottság eredeti döntését

Épületes dolgok derültek ki a cuzisták és a vasgárdisták választási agitációjáról

Bucuresti-Bukarest, augusztus 9. A kamara keddi ülésén a bacau mandátumok ügye szerepelt a napirenden.

Vasiliu cuzista elismeri, hogy a kormány szabad választásokat akart, de ezt nem állott módjában mindenütt kezesztetni, mert a prémios választási rendszer önmagában véve lehetlenné teszi a szabad választásokat. A kormány mindent megtett, hogy a 40 százalékos megszerezze pártjának.

Cuza: Kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy a szónok nem a párt, hanem a saját nevében beszél.

Amire nem felel a cuzista hős

Vasiliu folytatva beszédét támadja a nemzeti parasztpártot, amely szerinte erőszakoskodott Bacau megyében. Különböző trükköket használtak, le akarták tartóztatni a korteseit és földmérőket küldtek a megyébe, hogy a parasztokat földosztással hitegessék. Felmutat egy plakátot, mely szerint a cuzisták visszavonták jelöltségüket és megakarták változtatni a trianoni békeszerződést. A zsidók igyekeztek mindenütt zavart csinálni.

Landau: Nem szégyelli magát maga, akit kizártak a hadseregből? (Óriási zaj).

A fiatal Cuza Landau felé rohan, de meggondolja magát és megáll.

Landau: Igen, kizárták a hadseregből.

Raducanu: Miért történt ez?

Vasiliu nem felel erre a kérdésre és támadja Vaganescu kormánypárti képviselőt, aki ellene a hadjáratot vezette.

Raducanu: Vaganescu a Mihai-rend lovagja, őnt pedig kizárták a hadseregből.

Vasiliu: Vaganescu szerencsés volt, hogy egy golyóba ütökött.

Hangok: Oh, maguk hősök.

Vasiliu ezután kéri a bacau választási megsemmisítését.

Párt, liga, vagy mamaliga

Vaganescu védelmébe veszi a bacau választásokat és ismerteti a cuzisták propagandáját. A cuzista párt hihetetlen dolgokat művelt.

Cuza: Nem párt, hanem Liga.

Vaganescu: Hát Liga, mamaliga. Önök kóser nacionalizmust csináltak, bukott és kicsapott diákokat vettek fel pártjukba és kétes elemeket.

Cuza: Nem engedhetem meg ezt a hangot.

A többség tiltakozik a korelnök beavatkozása ellen.

Vaganescu ezután felolvassa a Monitorul Oficial ama számát, amely közli hogy Vasiliu Iudát törölték a hadseregből. Nagy derűtség.

Felkiáltások: Iuda?

Landau: Megtagadjuk!

A cuzista jelöltek dicső névsora

Vaganescu: Ilyen jelöltjei voltak a cuzistáknak. Egy másik jelölt, Cuzicianu rálőtt egy zsidóra, amiért most is folyik az eljárás ellene. Harmadik jelöltjüket dezertálással vádolják. Ilyen embereket küldött Cuza Bacauba. Azután szemelvényeket olvas fel a cuzisták röpirataiból és plakátjaiból, amelyek a zsidók vagyonát kínálják fel a parasztnak és rámutatva a fiatal Cuzára, így szól: Mindezt Cuza urnak fiacskája hirdette. Jellemző, hogy azt

is hangoztatják a cuzisták, hogy 1931-ben a kormány 19 milliárd 729 lejt loptól el. Elfelejtették azonban, hogy 1931-ben Jorga volt uralmon, akinek épp a cuzisták voltak a favoritjai. (Nagy derűtség).

Vaganescu ezután kéri a bacau mandátumok igazolását és a kontesztáció elutasítását.

A kamara igazolja a bacau választást. Es ezzel az összes megyék igazolási vitája befejeződik.

Călinescu belügyi alminiszter szólal fel, aki hangsúlyozza, hogy néhány személyi jellegű incidensen kívül az igazolási vita beigazolta, hogy a közigazgatási hatóságok feladatuk magaslátán állottak és a választások szabadok voltak. Ami a liberális párt deklarációját illeti, azt nem veheti komolyan, de egy tényt leszegez belőle: A liberálisok is a szabad választások híveinek tüntetik fel magukat. Jegyezzék is meg, hogy Romániában a jövőben nem lehetnek más választások, mint szabadok. (Taps).

Maniu Gyula lép most be a terembe, akit hatalmas óvációkkal fogadnak.

Călinescu folytatva a beszédét, elmond

ja, hogy a választás napján felhívta őt telefonon Duca és panasolta, hogy egyik bizalmi emberét, Marinescu ezredest, Bacăuban letartóztatták. Azonnal felszólította a bacăui prefektust, aki megcáfolta ezt a hírt, sőt kérésére a telefonhoz hozta Marinescut, akivel beszélt is. Amikor ezt Ducával közölte, a liberális párt elnöke kétségbe vonta szavainak hitelét és azt állította, hogy az ő információi megbízhatóbbak. Ezt az esetet Duca jóhiszeműségének illusztrálására hozza fel.

A miniszter ezután hangsúlyozza, hogy a sajtó, amelyek munkatársai személyesen ellenőrizték a választások menetét, megállapította azok szabadságát. Felolvassa a belügyminiszter körrendeletét, amelyben felelőssé teszi a prefektusokat a választások szabadságáért. Ezzel szemben mi történt 1931-ben? Felolvassa Argetoianu egy rendeletét a prefektusokhoz, amely felelőssé teszi őket a kormánylista győzelméért. Egy másik rendelet szigorúan a prefektusok lelkére köti a választások eredményét. Egy harmadik rendelet utasítja a prefektusokat, hogy a liberális jelöltek instrukciói szerint cselekedjenek. Egy negyedik rendelet felhatalmazza a prefektusokat, hogy

az ellenzéki jelöltek propagandáját megakadályozzák és ne engedjék be őket a községekbe. Mindezek a liberálisokkal kartellben lévő, kormányrészlől törtétek. Ezek a liberálisok ismert módszerei. Nem lehet minden választó mellé csendőrt állítani.

— Ami az egyes sajnálatos incidenseket illeti, — folytatta Călinescu, — nem lehet minden választó mellé csendőrt állítani. Önök, liberálisok vezették be azt a módszer, amely a választókat egymás ellen ségteljesíti és legtöbbször önk is provokáltak. 884 jelölő lista volt, 3 millió szavazóval, ez természetesen rendkívül heves választási küzdelmet eredményezett. Felolvassa az ellenzéki pártok manifesztumait, de nem mondja meg, hogy melyik manifesztum melyik párté. Az egyik párt a nyugdíjak felemelését ígéri, a másik a 60 évesek adójának elengedését, a harmadik vagyonefolyosztást. Codreanu: Nem ígértünk olyasmit, amit nem tudunk teljesíteni.

Hangok: Ahá, ez az ő manifesztuma volt.

Călinescu: Cuza Besarabiában, Moldvában és Bukovinában 15 százalékot kapott, de ugyanott a zsidók is a legtöbb szavazatot kapták. A kommunisták az ország keleti részén nyerték el a legtöbb szavazatot, kétszázalékos többséggel, hogy az ország mely részén volt féltelenebb a propaganda és hol voltak nyugodtak a kedélyek.

Leonte Moldoveanu, liberális: Önök a regátban több mandátumot kaptak, mint Erdélyben, ahol excesszusokat csináltak.

Buteanu Aurel: Önök Erdélyben pénzc excesszusokat követtek el.

Călinescu ezután kifejti, hogy a parlamentnek kötelessége a nép kívánságát teljesíteni és ennek megfelelő törvényeket hozni.

Ismétli, hogy a választások a törvények teljes tisztelete mellett folytak le. Kéri a kamarát, hogy e tekintetben legyen teljesen megnyugodva és utasítsa vissza az ellenzék álláspontját.

Nagy taps követi Călinescu beszédét. Cuza korelnök kijelenti, hogy az összes petíciókat letárgyalták, de hátra van még a mandátumok elosztását felülvizsgáló bizottság jelentése. Az ülést 5 percre felfüggeszti.

A kamara ratifikálja a storoinetzi mandátumot

Szünet után Mirto, a parlamenti bizottság elnöke felolvassa a bizottsági jelentést, amely szerint a bizottság megvizsgálva a mandátumok felosztását, azt minden tekintetben helyesnek találta és a központi választási bizottság vonatkozó felosztását, amely a választási törvény paragrafusainak értelmében a Zsidó Párt harmadik mandátumát Storoinetzből áthelyezte a Radauti megyeire.

Ezután Landau felolvassa a Zsidó Párt következő deklarációját:

A Zsidó Párt deklarációja

„A Zsidó Párt 1932 július 22-én beadványt intézett a központi választási bizottsághoz a storoinetzi mandátumok felosztása ügyében és hogy ez a szétosztás a törvény szellemében és szövegének megfelelő módon akként történték, hogy a storoinetzi mandátumot a Zsidó Párt kapja, mert az ott leadott szavazatok aránya szerint ez a Zsidó Pártot illeti meg. A beadvánnyal a párt nem akarta előnyben részesíteni a Storoinet megyei jelöltet a Radauti megyeivel szemben, csupán a törvény rendelkezéseinek a helyes alkalmazását kérte. Kijelenti a Zsidó Párt, hogy a személyi kérdést illetően senkit sem kívánt előtérbe helyezni, csak egy jogi kérdést egy törvény interpretálását kívánta tisztázni.”

Ezután Cuza névszerinti szavazást rendelt el, melynek eredményeként a kamara 153 szavazattal 3 ellenében elfogadta az igazoló bizottság javaslatát és megválasztottaknak jelentette ki a képviselőket.

A Zsidó Párt képviselői tehát dr. Fischer József, dr. Mayer Ebner, dr. Marton Ernő, Landau Michel és dr. Misu Weissmann.

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10, sz. Telefon 9-77.

Mi történt Nagyváradon az augusztus elsején letartóztatott kommunista ifjúság munkásokkal?

Az ügyészség visszaküldte a rendőrségre a tizenkét napja előzetes letartóztatásban lévő kommunistákat

Oradea-Mare-Nagyvárad, augusztus 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az augusztus elseje előtt letartóztatott 11 kommunista ifjút és leányt ma délelőtt teherautón vitték át az ügyészségre. Az elfogott ifjúság munkások törvényellenesen hosszú ideig álltak a rendőrség őrizete alatt. Ennek oka egyes verziók szerint az volt, hogy a letartóztatottakat irózatosan elverték. A verés következtében szenvedett sérülések alkalmatlanná tették a foglyokat arra, hogy az ügyészség elé vezethessék őket. Sérüléseiket még a mai napig sem heverték ki, úgy, hogy a rendőrség jónak látta a feltűnés elkerülése végett autót szállítani be őket az ügyészségre. Az autó még így is nagy feltű-

nást keltett a város utcáin. A letartóztatottak névsora a következők:

Fuchs Endre, Weisz Györgyi, Benedek Ella, Steiner György, Lakatos Pál, Kocsis Pirokska, Deutsch Imre, Hirschler Lajos, Dávid Oszkár, Feldmann Károly és Farkas Sándor.

Nagy meglepetésre az ügyészség nem vette át a letartóztatottakat, hanem visszaküldte őket a rendőrségre.

Egyes verziók szerint az ügyészség úgy találta, hogy a foglyok még nincsenek olyan állapotban, hogy átvehesse őket. A letartóztatottak hozzátartozói kérik, hogy az ifjakat szállítsák be a kórházba.

Valda ma lemond és Maniu lesz az új miniszterelnök

Titulescu, Valda Mironescu, Mihaiche, Popovici, Mirto és Lugoseanu lesznek tagjai a Maniu-kormányának

Bucuresti, augusztus 9. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Dimineata szerint Valda ma, szerdán adja be a lemondását és az új kormány még aznap, vagy legkésőbb csütörtökön délelőtt megalakul. Tegnap Mironescu lakásán újból értekezlet tartott a nemzeti-parasztpárt elnöki tanácsa, amely befejezte a kormánynyilatkozat megszövegését. A Dimineata szerint sürgős pénzügyi javaslatok, a konverzió és a bírói likvidálás módosítása, a szőlőbirtokosok adójának leszállítása és bizonyos közigazgatási jellegű javaslatok fogják a legelső teendőket képezni.

Ami a jövő kormányt illeti, erre vonatkozólag ezuttal nem döntöttek, mert a döntés már korábban megtörtént. Erre vall az a nyugalom, amely e kérdés körül

az utóbbi napokban kétségtelenül tapasztalható. A Dimineata szerint a megoldásra vonatkozólag az elnökség tagjai teljes diszkrécióval őrzik meg a legfőbb alkotmányos tényező iránti tiszteletből, amelynek feladata az új miniszterelnököt kiválasztani, de abból az atmoszférából, amely a párt kebelében tapasztalható és más jelenségekből azt következteti a lap, hogy Maniu személyében állapodtak meg.

A Lupta szerint beavatottak tudni vélik, hogy Maniu elfogadja a kabinetalkitást, amit a király a többségi párt elnökének fel fog ajánlani és kormányába a következő politikusok fognak belépni: Titulescu, Valda, Mironescu, Mihaiche, Popovici, Mirto és Lugoseanu.

Taxa postală
plătite în nun
No. 224.716 92

da Baron L. Po
Telefon: 9-77.
Havonta 116, n
évre 600, egész
földre: Havont
félre 6, egész
detések díjazat
KELET" az
zsídóság egyet
keink utánnyo
rás megjelölése

Eljen Cuza

Amikor Cuza elbucuzott a Sándor felugrott és spontán magát:

— Eljen Cuza! A többségi kelték a miniszter állva tapsolták kitűnő korelnököt a csengőjét, ifjabb Cuza egy a zsidóságot.

Vajjon ezért egyszerűen Cuza? Avagy csak telkesen, mert lett belőle?

De hiszen a különösen akkor Cuza ugy bemo kolt, vagy indok?

Elég baj, h egyetlen képvis Cuzát és így a őt a korelnöki s De éljenezni

Cuza profe

Ma már nem Cuza professzor harcol a békes Sőt, ha alapos

ben a tekintetben eső németország Hitler nem ak

ridorról, Szilárdik a gyarmatkiált a versaille

Cuza ugyanig ben.

A kormányla Cuzát az „olá hogy tisztázza: na! kezdeni?

A professzor Trianon ellen, mánia nemcsak hatja meg, de u ba kebelezhet.

Cuza hazafis vitán felül áll.

A bukaresti sem követi Cu veszélyeknek ta sel való játékos

Cuza viszont delmekről. Nek ember már, ak meki visszaem helyett Trianon játszik.

Thomas M

A szegény, a és az ősi néme csendül ki abbe mas Mann, a német literatur irt a náciak elle

Abban a fe metország tiz dig gázol, — fáklja a vihart rádiótiszt segé

A legjellemző tesebb megáll hogy a magát fölött németne minden, csak ahogyan a fe

lásra való haj korlátolttság eg het domináns

csupán egy ne kultura magas radt és alacson gyötörtetve, l

ami szük, állat

Hogy Néme fölter nem lehe Hitler zsoldosa

cikke a legékes ben ez a cikk milyen éles és

gyávák bátorsa

bátorsága közö